

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTA **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 4. – 10. augusts

Nr. 29 (1639)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Ludviga van Bēthovena 250. jubilejas gads

Rīgas Sv. Pētera baznīcā 9., 11., un 12. augustā mūzicēs Lielbritanijā mītošā latviešu vijolniece Anete Graudiņa. Viņas izpildījumā skanēs Ludviga van Bēthovena vijolsonātes. Piecos koncertos klausītājiem būs iespēja dzirdēt visas desmit Bēthovena sonātes vijolei un klavierēm.

Kopā ar Aneti Graudiņu spēlēs arī trīs pianisti – Masajuki Tajama (Masayuki Tayama) no Lielbritanijas un pašmāju mūzikas – Liene Circene un Herta Hansena.

Anete Graudiņa: "Pēterbaznīcā esmu mūzicējusi ne reizi vien, esmu sajūsmā par tās augstajām velvēm un īpašo akustiku, ko tās veido. Šeit jūtos kā mājās. Katra sonāte ir īpaša, tajās nav nevienas liekas nots. Tā ir vesela bagātība, ar kuļu es vēlos dalīties... Ar visiem tiem, kas atrāks uz mūsu koncertiem."

Anete Graudiņa

Liene Circene

Herta Hansena

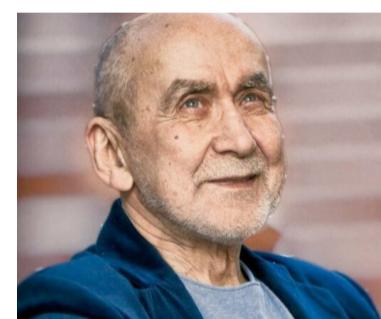
"Turaides roze" aicina uz koncertu Rojā

21. augustā plkst.19 par godu vasaras izskanai, kā arī brāļu Kalniņu – dzejnieka Viktora Kalniņa jeb Vika un komponista Imanta Kalniņa – ievērojamajām jubilejām, grupa "Turaidas roze" aicina uz koncertu "Jautra dizesniņa sev pašam" Rojas brīvdabas estrādē.

Dzejnieks un daudzu pazīstamu dizesmu tekstu autors Viks 80 gadu jubileju svinēja pagājušogad, savukārt brālis – kompo-

nists Imants Kalniņš 80 gadus svinēs 2021. gada 26. maijā.

"Visas Imanta Kalniņa dziesmas ir ļoti skaistas, tāpēc šim koncertam esam izvēlējušies gan dziesmas ar brīnišķīgajiem Vika teksti, gan citas "Turaidas rozes" populārākās dziesmas – "Trubadūrs", "Apvij rokas", "Vējš un liepa", "Kas jūs esat" un daudzas citas," skaidroja dziedātāja Olga Rajecka.

Imants Kalniņš

Viktors Kalniņš (Viks)

"Turaidas Roze" – Olga Rajecka un Uģis Roze

Rojas estrāde

Klāt Jaunās Gaitas vasaras numurs

2. lpp.

Latvija dienu ritējumā

3. – 4. lpp.

Par krizēm, kultūru un cilvēka dabu

5. lpp.

Jaunumi Vītolu fondā

6. lpp.

Diasporas portrets: vēsture un skaitli

7. lpp.

Kāpēc Dr. Uģis Gruntmanis dodas atpakaļ uz ASV?

8. – 9. lpp.

EDUARDS
SILKALNS

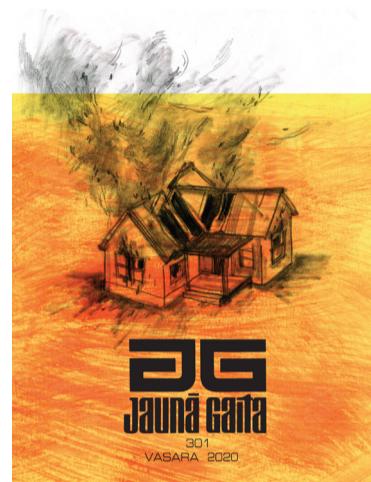
"tevi ieņem
tu visu pieņem"

Tā, lūk, *Jaunās Gaitas* jaunākajā numurā raksta, kā viņš pats sevi sauc, provinces lirkis no Preiļiem Einārs Pelss. Nekur nav teikts, ka province nespēj iedvesmot pa dzīlai, pieņemamai domai. Esam ieraduši glorificēt peldētājus pret straumi, tādus, kam, Ojāra Vācieša vārdiem rūnājot, krāces apiet nav laika. Bet vai vairums cilvēku tiešām nav tādi, kas gatavi pieņemt visu, ko viņiem atnes laikmets un dzīve, un kultūrlānis, kas šo dzīvi rotā un atspoguļo? Daži nule ieņemtie pagūst pieņemt neko vairāk par sava mazumiņa likvidāciju, bet piedzīmušajiem un dzīvotājiem pieredzamā un pieņemamā ir ļoti, ļoti daudz.

Jaunās Gaitas jaunais laidiens ataino tādas pasaules aktuālitātes, kādās tās nu ir, jo – gribot vai negribot – tās nākas pieņemt un ar tām kaut kā sadzīvot; spurošanās pretī nelīdzētu. Pāgājuši tikai nedaudzi mēneši kopš postosajiem mežu ugunsgrēkiem Kalifornijā, tie paliek iemūžināti divās Lailas Milevskas vizuālās mākslas darbu reprodukcijās. Taču teju vai visu

pasauli aptveroša ir daudzkārt grausošākā Covid-19 pandēmija, kas nevarēja palikt nepamanīta arī *Jaunajā Gaitai*.

Lasot komponistes Daces Aperānes rakstu "Virtuālie koncerti karantīnas laikā", kur ie- teikts izlidzēties ar koncertu vi- deo tiešraides jeb straumēšanas

noskatīšanos un noklausīšanos, pārņem gluži vai nostalgiskas ilgas pēc labajiem laikiem, kad *Bīlešu paradīzes* vai *Bīlešu ser- visa* kasē varēja nopirk papīrveida biletīti un pēc tās parādi- šanas kontrolierim pievienoties ciemī dzīvīem cilvēkiem Lielajā

Gildē vai citā Rīgas koncertzālē.

Linda Treija apcer gleznotājas Gitas Šmites mākslu. Šmite esot "iemīlējusi pirti". Tas sauc at- miņā Jāni Kalmīti, kuņš bija iemīlējis riju. Pirts tad nu iznāk kā panacea pret visu nelabo. Treija apceres sākumā raksta:

"Laikā, kad Covid-19 vīrusa lipīgie taustekļi cilvēkos uzjundi bailes un rada sabiedrībā neziņu, histēriju un dusmas, katram no mums ir nepieciešamība atturēt domas no negatīvā, nomierināt prātus, saglabāt veselību un attī- rit sevi kā fiziski, tā arī psicholoģiski. Gadsimtiem ilgi latvie- šiem to darīt ir palidzējusi pirts." Diez vai pīrtīs vīru neizplatās? Vai arī pīrtīs jaiztur divu metru distance no ciemiem?

Caur Reiņa Runča radošo garu "vīrusiņš" iznācis pat latviešu dzejā. Dzejnieks pasūdzas par medicīnas personāla pār- mērīgo slodzi epidēmijas laikā:

"manai vakara nursei ir maiņas
trīs slimnīcās"
Viņš iejūtas mirēja lomā:
"ja nosprāgs kāds tiks
pie labiem ratiem
kas priecē
un neizlikšos
biedē"

Te nu *Jaunā Gaita* ir īsti savā elementā: svešvārda *nurse* lieto- šana kādreizējās žēlsirdīgās mā- siņas vai padomju laikā ieviestās medmāsas vietā, kā arī prastā nosprāgšana dailīas aiziešanas mūžībā vietā ir viena vienīga mietpilsoņu (cilvēku, kam ir raksturīgs šaurs redzesloks) izai- cināšana, provokācija.

Nekādā sakarā vairs ar vīrusu, tomēr par cita veida izaicinājumu uzskatāma Anita Liepiņas trīs vien lappuses garā, it kā iesā- cējiem domātā eseja par 20. gad- simta ievērojamo franču filo- zofu, eksistenciālistu Žanu Polu Sartru. Izaicina autore vispirms jau pati sevi, raudzīdamās, vai tik īsi par tik prominentu Eiropas intelektuālistu izdosies ko jēdzī- gu pateikt. Bet viņa izaicina arī dievtīcīgo lasītājus, iesākot rak- stu ar citātu no teikuma Sartra 1938. gadā publicētā romānā "Riebums": "Viss, kas dzīvo, pie- dzīmst bez iemesla, turpinās aiz glēvuma un mirst gadījuma dēļ."

Jāsaka, ka rakstītāja pamatos ar savu pašuzlikto uzdevumu galā tiek, tomēr nepieciešamības dēļ rakstīt īsi un koncentrēti dažs pateiktais paliek neprecīzēts vai līdz galam neizskaidrots. Ir ne- precīzi teikt, ka 1938. gadā Fran- Skaisti, ka mums ir nu jau cienījami ilgus gadus pastāvējis žurnāls, no kā informēties un mācīties un kur atrast kādreiz arī ko tādu, par ko pukoties un kam, kā saka, piesieties. Lai tagad aizsāktie trīssimtie numuri raiti rit uz priekšu!

cījā "un citur pasaule" valdījis kristietībā balstīts pasaules uz- skats. Staļina un Hitlera laikā Ei- ropa taču bija aizrāvusies ar se- kulāru ideoloģiju iedzīvināšanu vai to kritiku. Bez tam: vai tad jauna, tobrīd vēl maz pazīstama autora romāna varonis ar vienu vienīgu teikumu varētu būt bijis spējīgs "satricināt" kādu pasaules uzskatu? – Rakstot par "Sartra ļoti individuālo eksistenciālo filo- zofiju", esejiste nepaskaidro, kā tā atšķiras no eksistenciālisma pamatlīnijas.

Ir pārdroši saukt Sartru un viņa līdzgaitnieci Simonu de Bovuāru par, "ietekmīgāko pāri 20. gadsimtā. Kur tad palika, piemēram, 30. gados tautas masas plašu ievēribu guvušais potenciālais britu troņ- mantnieks Džordzs Piektais ar savu amerikānu ligavu un vēlāk sievu? Sartru un de Bovuāru būtu bijis labāk saukt par **vienu no ietekmīgākajiem intelektuālistu pāriem 20. gadimtā**.

Skaisti, ka mums ir nu jau cienījami ilgus gadus pastāvējis žurnāls, no kā informēties un mācīties un kur atrast kādreiz arī ko tādu, par ko pukoties un kam, kā saka, piesieties. Lai tagad aizsāktie trīssimtie numuri raiti rit uz priekšu!

M U M S R A K S T A

Pārdomas par smaidīšanu

*Smaidīsim vairāk un vairosim prieku!
Smaids maksā maz, bet dod daudz...*

Reizēm mēs sev un citiem prasām: kur smaidu un prieku rast? Prieks un smaids patiesi ir dārgas mantas, kas var caurstrāvot mūsu dzīvi un krietni uzbabot mūsu garastāvokli, mūsu labsajūtu. Prieks ir patīkama sajūta, tas veicina grību dzīvot un strādāt. Mūsdienās, īpaši pandēmijas laikā, daudzās sejās var redzēt skumjas un nervozitāti, bet kam gan patīk nelaimīgs cilvēks? Savukārt cilvēks var būt laimīgs tikai tad, ja viņam ir iekšējais miers.

Ja tu uzsmaidīsi, pasaule uz- smaidīs tev pretī. Jāsmaida, jo dzīve ir pārāk īsa, lai bēdātos. Smaidīt nozīmē priečāties un paust prieku. Nevajag kavēties smaidīt, ir jāpaspēj uzsmaidīt.

Kristiešu nīdejs un apkartojās Frīdrīchs Nīče esot teicis: "Kris- tiešiem būtu daudz labāk ikdienas dzīvē izstarot prieku, jo tad pārējie varētu ticēt kristiešu slu- dinātājām pasaules Glābējam..."

Teologs Mikelis Fligels mēdzis teikt: "Lai mēs varētu milēt, mums ir vajadzīgs humors".

Smaidi ir mīlestības, gara ba- gātības simboli. Smaidišanas laikā organismš izdala hormonu, kas mazina sāpes un palielina labsajūtu. Smaidot vairojas dzī- vesprieks. Smaids ilgst mirkli,

bet nereti paliek atmiņā uz visu mūžu.

Čārlis Čaplins esot teicis: "Diena, kurā neesmu smējies, ir pazaudēta diena."

Mahatma Gandijs: "Ja man nebūtu humora izjūtas, ja es nevarētu pasmaidīt, es jau sen būtu izdarījis pašnāvību."

Tavs smaids izraisa citu smai- du. Smaidi, un arī pasaule tev apkārt smaidīs!

Labai veselībai, gaŗākam mū- žam smaids ir svarīgs. Tas mazi- na stresu, izstaro laipnību un draudzību. Un smaidoši cilvēki parasti rada lielāku uzticešanos.

"Smaids ir visiem saprotams sveiciens," esot teicis Makss Īst-

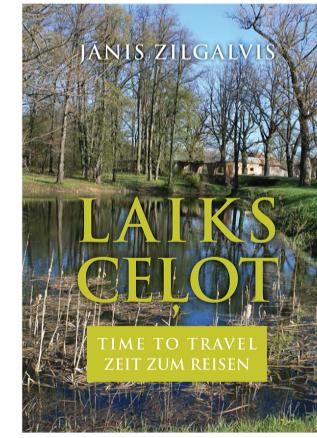
mens. Netaupīsim smaidu! Vi- siem taču patīk priečīgi cilvēki.

Pasaules slavenākais smaids ir Monas Lizas smaids.

Centūsimies smaidīt pat tad, kad nejūtamies īsti priečīgi! Vēl jo vairāk tāpēc, ka smaidīgs cilvēks dzīvojot septiņus gadus ilgāk.

Vai zināt, ka ir nodibināta Vis- pasaules smaida diena? To iedi- bināja amerikānu mākslinieks Hervijs Bolls. Pirmā Pasaules smaida diena notika 1999. gadā, un kopš tā laika to svīn katrā oktobrī mēnešā pirmajā piektdie- nā. Tās ideja un moto ir: darīt labu un palīdzēt citiem smaidīt. Pievienosimies arī mēs!

Vilis Mileiko

DR. JĀŅA ZILGALVJA
LAIKS CEĻOT
III GRĀMATA

Informatīvi bagāta un ērti lietojama grāmata-ceļvedis pa Latvijas sakoptākajā pilīm un muižām, parkiem un pastorātiem, seniem viduslaiku cietokšņiem, baroka un klasicisma rezidencēm.

Teksti arī angļu un vācu valodās

www.laikagramata.lv

LATVIJA DIENU RITEJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

No Valkas līdz Santjago de Kompostela Spānijā ir 4600 km garš ceļš, kas mērojams aptuveni sešu mēnešu laikā. Latvijas karti šķērso 17 posmi, kuŗu kopējais garums ir 320 km. Santjago ceļa Zemgales posmi no Rīgas līdz Žagarei ir pilnībā izveidoti, un tos jau ik dienu mēro svētceļnieki no Latvijas un kaimiņu zemēm. Latvijas Sv. Jēkaba ceļa asociācijas dalībniece Zaiga Ābele, kuŗa ir arī vairāku grāmatu autore par Santjago ceļu pasaulē, atgādināja, ka 2. augustā tiek svinēta svētku diena – ja 1920. gadā Valka tika sadalita, tad pēc 100 gadiem sv. Jēkaba ceļš Valgu un Valku atkal savieno.

Partizānu grupas "Kanadas pieciši" bunkurs mežā pie Rendas. 2020. gada vasara.

Grasmanis izrāda bunkura vietu: "Te ir tā ieeja. Tur ir tā grava, kur tecēja ūdens. Šeit grūst iekšā. Tas bunkurs sākās tur, kur tas nogruvums aiz plīts. Te ir tā ieeja, ja gadījumā ir jābēg. Tājā laikā bija koki pāri. Bija nomaskēts. Te ceļš arī bija. Viņi jau tos kārtējus, produktus un šņabja kastes nenesa uz muguras. Viņi ar zirgu veda. Kaut kur pie mājām aizveda, dabūja zirgu un veda šurp. Pakavu mēs arī atradām." Bunkurs ir uzkalniņā iedenā, smilšainā zemē izrakta bedre ar tuneļveida ieeju.

***

Zemessargi un rezerves kaņavīri apgūst militārās pamatiemānas

Sākot ar 3. augustu, mācību poligonā "Meža Mackeviči" sācies zemessargu militārās pamatapmācības un rezerves kaņavīra kurss. Apmācībās piedalās vairāk nekā 100 zemessargi un rezerves kaņavīri. Apmācību kursā zemessargi un rezerves karavīri apgūst lauka kaujas iemaņas, kaujas ūsušanas pamatprincipus, gūst ieskatu topogrāfijā, ieņemas apmācībā, kā arī medicīnā, sakaru apmācībā un saistos normativajos aktos. Zemes sargiem un rezerves kaņavīriem ir iespēja uzlabot fizisko sagatavotību un apgūt militāro iemaņu pamatus. Mācību laikā pārvietojas militārā technika, tiek izmantota mācību un kaujas munīcija.

***

Ko Rigai sola GKR un Olegs Burovs?

Partija *Gods kalpot Rīgai* un tās priekšgājēja LPP/LC Rīgas domes valdošajā koalicijā bijusi vairāk nekā 10 gadus. Galvaspilsētas ārkārtas vēlēšanās pirmo reizi startēs atsevišķi no partijas *Saskaņa*.

GKR par prioritāti izvirzījusi visu lielu tiltu un maģistrālo ceļu sakārtošanu. Partijas Rīgas mēra amata kandidāts Olegs Burovs (*attēlā*) solījis dažu gadu laiku atrisināt problēmu ar rindām uz bērnudārziem un novērst mākslīgi sadārdzinātus rēkinus par "Rīgas namu pārvaldnieka" nodrošinātajiem pakalpojumiem.

Mežā pie Rendas atrasts partizānu bunkurs

Mežā pie Rendas atrasts partizānu bunkurs, informē Nacionālās pretošanās kustības mūzejā. Bunkurā vairākus gadus dzīvoja mežabrāļu vienība "Kanadas pieciši", kas tuvējā apkārtnei bija pazīstami ar ipašu niecību pret čekistiem. Tajā atrastas daudzas vēstures liecības, kas tagad papildina mūzeja krājumus. Pēc vairākiem nesekmīgiem meklējumiem bunkuru uzgāja Nacionālās pretošanās kustības mūzeja pārstāvis Juris Grasmanis ar domubiedriem.

Nacionālās pretošanās kustības mūzeja pārstāvis Juris Grasmanis // Foto: Paula Dēvīca

Grasmanis piekrita pa vēstures takām izvest arī Latvijas Radio. Pa ceļam Grasmanis parāda vairākas vietas, kuŗas Kanadas pieciši savulaik uzdarbojušies. Lēģendas klīst vēl šodien. "Te viņi bija tai talkā. Kulšanas talkā. Partizāni gāja palīgā visiem saiem atbalstītājiem," zina stāstīt mūzeja pārstāvis. Tātad partizāni jeb mežabrāļi bija cīnītāji, kas cīnījās pret padomju okupāciju. Viņi galvenokārt apmetās mežā bunkuros. Pirmās partizānu vienības izveidojās 1944. gada rudeni Latgalē pēc Sarkanās armijas iebrukuma. Taču drīz šadas vienības bija jau visā Latvijā.

Par mežabrāļu grupu "Kanadas pieciši", kuŗi paši sevi dēvēja arī par "Tanku briesmām", Grasmanis uzzināja deviņdesmitajos gados. Jau tad sācis bunkuru meklēt, sākumā aptaujājot tuvu māzā dzīvojošos. Vienīgā norāde bija, ka bunkurs atrodas Veģupītes malā. Nesen bijis lietus, zeme ir dubļaina un mežā tehniskas izdangāta, tāpēc ceļš līdz bunkuram līdzinās šķēršķu joslai. Tomēr tālu nav jājet, un ātri vien izzdodas nonākt pie bunkura.

Partijas Rīgas mēra amata kandidāts ir Olegs Burovs. Kandidātu saraksta augšgalā ir arī ilggadējais Rīgas domnieks un pats īslacīgākais Rīgas mērs Dainis Turlais, kurš šajā amatā pavadija tikai trīs nedēļas. Sarakstā ar trešo numuru startē līdz šā gada martam 11 gadus Rīgas izpilddirektora amatā strādājušais Juris Radzevičs, bet 4. kārtas numurs tīcīs infektoloģe Baibai Rozentālei, kurai pārīešana uz GKR ir jau kārtējā partijas maiņa. Uz GKR viņa pārcēlās no partijas *Saskaņa*. Seināk jau bijusi Rīgas domniece, esot Tautas partijas sastāvā, agrāk bijusi arī Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas biedre. Piektais numurs uzticēts Rīgas Michaila Čehova Krievu teātra aktierim Jakovam Rafalsonam. Partijas kandidātu lokā ir desmit Rīgas skolu un ģimnaziju direktori, kā arī bijušie sportisti – bijušais Latvijas izlases futbolists, tagad treneris Mārijs Pachars, titulētais barjerskrējējs tagad uzņēmējs Stanislavs Olijars.

*

Vislielākais atbalsts Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās patlaban ir "Attīstībai/Par!" un "Progresīvajiem" (AP/PRO), kam seko iepriekš liderpozīcijās bijusi *Saskaņa*, vēsta Latvijas Televīzija (LTV), atsaucoties uz socioloģisko pētījumu centra SKDS veikto aptauju.

***

Savstarpejos strīdos pazaude nākotnes redzējumu

Bijušie Rīgas domes valdošās koalīcijas partneri *Saskaņa* un *Gods kalpot Rīgai* (GKR) savstarpejos strīdos pazaudejusi nākotnes redzējumu, intervijā teica nacionālās apvienības *Visu Latvijai! - Tēvzemei un brīvībai* / LNNK (VL-TB/LNNK) un Latvijas Reģionu apvienības (LRA) Rīgas mēra amata pretendents Einārs Cilinskis.

Einārs Cilinskis // Foto: LETA

Tas, viņaprāt, novēdis pie situācijas, ka nav sagatavoti jauni investīciju projekti. Politikā uzskata, ka pie vairas projektu savlaicīgā nesagatavošanā ir nesašķiras starp *Saskaņu* un *Gods kalpot Rīgai*, kas novēda pie nespējas pieņemt lēmumus un domes atlaišanas. Viņš sacīja, ka savstarpejos kīviņos tika ietekmēts kopējais darbs, dažādu departamentu un komiteju vadītāji mainījās vai katru otru nedēļu, bet vairāki profesionāli cilvēki tika atlaisti. "Nu acīmredzot šajā visā darbā kaut kāds nākotnes redzējums izpalika..." teica Cilinskis. Līdz ar to, jaujās Rīgas domei būs nepieciešams lemt par papildu līdzekļu piešķiršanu projektu izstrādei.

VĒSTNIECĪBU ZINĀS

IZRAĀLA. 2. augustā Latvijas vēstniece Izraēlas Valstī Elita Gavele atvadu vizītē apmeklēja *Yad Vashem* memoriālu un tikās ar tā vadību. Sarunas laikā vēstniece pauða gandarījumu, ka visu četrā gadu laikā noritēja aktīva sadarbība starp Vēstniecību un memoriālo mūzeju – gan kopīgu projektu organizēšanā, gan augstu Latvijas amatpersonu vizīšu laikā.

***

Ziņas īsumā

• Satiksmes ministrs **Tālis Linkaits** 28. jūlija LTV1 raidījumā *Rita Panorāma* ifromēja par *Latvijas Dzelzceļa* attīstības plāniem, projekta *Rail Baltic* virzību un valsts iespējām atgūt nacionālās aviosabiedrības *air-Baltic* pamatkapitālā ieguldītos līdzekļus: "Katrā nozarē ir savi flagmani, un *airBaltic* ir iespēja par tādu būt." Tālis Linkaits Mārupē piedalījās pasta sūtījumu pakalpojumu sniedzēja *Omniwa* Latvija jaunās sūtījumu šķirošanas linijas atklāšanā.

• Noslēgumam tuvojas konstrukciju izbūves darbi **Okupācijas mūzeja kompleksā**, aģentūrai LETA pavēstīja VAS "Valsts nekustamie īpašumi" (VNĪ) valdes priekšsēdis Renārs Grīškevičs. Viņš norādīja, ka vienlaikus ar atjaunošo Okupācijas mūzeju un tā Nākotnes namu top memoriāls Padomju okupācijas upuru piemiņai, kā arī tiks pilnībā sakārtota un labiekārtota Strēlnieku laukuma teritorija.

• Valdība Latvijas Zinātnes padomes direktores amatā apstiprinājusi **Gitu Rēvaldi**. Pēc izglītības ministres Ilgas Šuplinskas ieskata, Rēvaldei ir bagātīga un daudzveidīga administratīvā un zinātniskā darba pieredze Latvijā un ārzemēs.

• Šajās dienās noslēdzas pie teikšanās bakalaura studijām vairumā Latvijas augstskolu, un topošie studenti ar nepacietību gaida rezultātus. Gan Rīgā, gan reģionos esošajās izglītības iestādēs par studijām šogad **būs jāmaksā** tāpat kā iepriekš. Bez tam augstskolas plāno ieviest dažādus mācību maksas atvieglojumus un atlaides.

***

Gatves dejā iegūst IPRA Golden World Awards

Lidostas "Rīga" pērnā gada augstā radītais veltījums Baltijas ceļa 30. gadu piemiņai "Gatves dejā uz lidostas skrejceļa" uzvārējis prestižajā Starptautiskās Sabiedrisko attiecību asociācijas (International Public Relations Association, IPRA) nozares izcīlības konkursā *IPRA Golden World Awards 2020*.

Lidostas projekti šo prestižo balvu saņem jau otro gadu pēc kārtas – pērn augsto atzinību izpelniās lidostas un radošās agentūras *TBWA/Latvija* kopprojekts "Lidostas "Rīga" simfonija". "Gatves dejā, ko uz lidostas skrejceļa izdejojām Baltijas ceļa trīsdesmitgades rītā, bija visa

lidostas darbinieku kopas, dejojātu, techniskā personāla sirdsdarbības. To sajuta ikviens no tūkstošiem skatītāju, kas savos ekrānos vēroja, kā 100 Mārupes un Babītes novada dejotāji zem triju Baltijas valstu karogiem izdejo vienu no skaistākajām mūsu nacionālajām dejām," saka lidostas *Rīga* Komūnikācijas vienības vadītāja Laura Kulakova. "Tās emocijas, ko guvām un devām ar šo deju, nav zudušas vēl šodien. Neazmirstams ir Atmodas līdera Daiņa Īvana dejās ievadīvādos sacītais: "Baltijas ceļš bija nozīmīgs pagrieziens, šis pagrieziens notikā mūsu sirdīs – mēs kļuvām apņēmīgi, drosmīgi, mēs kļuvām pašlepni. Un tiesī tāpēc šodien viss, kas ir Latvijā, pieder mums. Mēs varam doties jebkuri pa saules virzienā un virs mūsu galvas ir brīvas Baltijas debesis."

***

Baltijas simbolistu izstādi Vilnā apmeklējuši vairāk nekā 1000 cilvēku

2018. gada aprīlī Orsē muzejā Parīzē tika atklāta viena no pēdējā laika un pēdējās simtgades ievērojamākajām Latvijas un Baltijas mākslas izstādēm. Tājā bija skatāmi vairāk nekā 160 Latvijas, Lietuvas un Igaunijas klasiku darbi, kas tapuši 19. un 20. gadsimtu mijā. Pērn izstādi varejā skatī Tallinā, bet tagad tā aizceļojusi uz Nacionālo mākslas galeriju Vilnā. Nacionālās mākslas galerijas pārstāvji atklāja, ka interesi par izstādi nemazina ne pandēmijas radītie ierobežojumi, ne atvālinājumu laiks. Nākamajā dienā pēc atklāšanas "Mežonīgās dvēseles" apmeklēja aptuveni tūkstotis cilvēku. Nosaukumu "Mežonīgās dvēseles" izstādei deva tās kurātors Rudolfs Rapeti, kurš 20. gadsimta sākuma Baltijas mākslā saskaņā talantīgus, bet lielajā Eiropas mākslas pasaulei neiekļautus meistarus. Un tagad šo klasiku vairāk nekā 160 darbi ir skatāmi Vilnā.

***

"Dzintars tuvplānā". Izstāde Liepājā

Ktrs pirms miljoniem gadu sastingušo sveķu gabaliņš ir unikāls, bet, kad pie tā apstrādes kēras īsts meistar, dzintara skaitstums kļūst redzams visiem. Izstāde "Dzintars tuvplānā" apskatāma Liepājas mūzeja filiālē. Aplūkojamas īoti skaistas rotālietas, kuŗas pilsētas meistari radījuši pagājušā gadsimta otrajā pusē. Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Krievijas "imperiskajos" tīmekļa portālos (un tādu tur nav mazums) tiek bieži atgādināti "paša Putina" vārdi par liktenīgo "mīnu ar laika degļi", ko 1922. gada nogalē zem Krievijas pamatiem līcis Ļeņins, dibinādams Padomju Savienību kā struktūru, kas sastāv no "savienotām republikām", kuriem kaut butaforiski, bet formāli ir tiesības izstāties no PSRS. Tas nu, atzina Putins, "atriebas", kad 1991. gada beigās Padomju Savienība sabruka: ANO uzņēma savā sastāvā, piemēram, veidojumus, kas tikai kā PSRS "republikas" ieguva savus nosaukumus un administratīvas robežas: piemēram, Kazachstāna, kurās ziemeļos un ziemeļaustrumos vietējos turciskos lopkopjus jau

19. gadsimta vidū bija izstūmuši krievu kazaki ar saviem priekšposteniem un staņicām. Arī pārējās pēcpadomju jaunvalstis Centrālāzijā savus nosaukumus ieguva, tikai PSRS izveidošanas gaitā. Šo zemu tautas mita cīriskās Krievijas guberņu ietvaros kā "iedzīmtie".

Patlaban Krievijas Federācija sastāv no 85 (!) t. s. federācijas subjektiem, un no tiem 22 ir nacionālās republikas statuss, tām ir savs karogs, ģerbonis, un pēdējā laikā gan šo veidojumu vadītajiem aizliegts saukt sevi par prezidentiem – viņi ir tikai "galvas". Prezidents ir tikai Putins. Saja raibajā mozaīkā izceļas vienīgi Čečenija, kurās "galva" Ramzans Kadirovs izcīnījis sev tādas ka sultāna vai emīra pil-

varas, un tur saimnieko pēc sa- viem islamiskajiem uzskatiem. To viņš panācis ar, piedodiet, sunisku padevību Putinam un – Allacha vārdā – ar zvērestu neizstāties no viņa imperijas.

Tas gan: apzinoties šī raibā konglomerāta potenciālo trauslumu, Putins – ārpus konstitūcijas – jau 2000. gadā sadalījis Krievijas Federāciju astoņās virsvie- nībās – t. s. federālos novados (okrug), kuŗus vada tieši no Maskavas iecelti "pilnvarnieki" (upolnomocennije), kuŗu uzde- vums – nodrošināt milzīgā valsts stabilitāti neatkarīgi no tās dažādiem "ētnosiem"... Tādu ir as- toni – Centrālais (centrs – Mas- kava), Ziemeļrietumu (Pēterbur- ga), Dienvidu (Rostova pie Do-

nas), Ziemeļkaukaza (centrs – Pjatigorska – neliela pilsēta, kur mīt galvenokārt krievi), Pievolgas, Uralu, Sibīrijas un Tālo Austrumu (Vladivostoka).

Un tomēr "ētnos" nemiers rūgst. Tatāri, piemēram, kādi iz- klaidus mīt visur Krievijā, skali protestē pret pieminekļu celšanu atamanam Jermakam, kurš 16. gadsimtā pakļāvā Maskavijai Sibīriju ar tās tautām un ciltīm. Viņi ari protestēja pret to, ka Maskavā bija nolemts svīnēt 11. jūliju, jo pirms 540 gadiem, 1480. gadā tur kādas neizšķirtas kaujas rezultātā esot beidzies 300 gadus ilgaši tatāru-mongoļu jūgs. Kazaņa – Tatarstānas gal- vaspilsēta – joprojām ir tatāru nacionālisma "pērkls".

Bet tagad pāriesim pie nemie- riem ļoti tālajā Habarovskā pie Amūras, kuŗos piedalījās līdz 100 tūkstošiem demonstrantu: sāku- ma ļaudis protestēja pret ilgga- dējā populārā gubernātora Sergeja Furgala apcietināšanu, bet tagad – uzmanību! – demon- strantiem ir jauns sauklis "Mas- kava, ej prom no mūsu upes, no mūsu izrakteņiem, no mūsu tai- gas! Prom!" Maskava ar visu Putinu ir briesmīgi tālu ne tikai kilometru ziņā, bet cik tuvu ir augsti attīstītā Japāna, Dienvid- koreja, nemaz nerunājot par Ķīnu tepat upes pretējā krastā...

Tātad uz jautājumu – vai Krie- vija var sašķelties – varbūt atbil- dēs drosmīgi – krievu "tālum- nieki"...

SALLIJA
BENFELDE

Covid-19 pandēmija, uz brīdi it kā pierimus, atkal turpina savu ceļu. Dienā, kad rakstu šo komentāru, pasaulē saslimuši jau vairāk par 18 miljoniem cilvēku un slimība laupījusi gan drīz 700 tūkstošu dzīvību. Latvijā situācija ir daudz mierīgāka – līdz šim saslimuši 1243 cilvēki, un Covid-19 dēļ esam zaudējuši 32 cilvēkus. Kā zināms, lai saprastu, cik augsts ir saslimušo skaits, to rēķina uz 100 tūksto- šiem cilvēku. Latvijā šis skaits ir viens no mazākajiem Eiropā. Protams, var diskutēt, vai mēs laikus ieviesām ierobežojumus, vai esam uzmanīgāki par daudziem citiem vai arī vīrus pār- vētojoties pamazām "nogurst". Manuprāt, šīs diskusijas var at- stāt ekspertu ziņā, bet labi redzams kas cits – proti, cilvēki nogurst no pandēmijas radītā stre- sa un ierobežojumiem. Pasaules Veselības organizācija (PVO) jau brīdinājusi, ka Covid-19 pandē- mija būs ilga, un prognozējusi "noguruma reakcijas risku" saistībā ar sociālo un ekonomisko spiedienu, ko šajos apstākļos pieredz pasaules valstu sabiedrību. PVO ārkārtējo situāciju ko- miteja apsprendē vienbalsigi, ir pienēmusi paziņojumu, kurā teikts, ka PVO joprojām uzskata globālo Covid-19 riska līmeni par ļoti augstu un un aicinājusi sniegt detālizētas un prāgmatis- kas vadlīnijas pandēmijas saval- dišanai, "lai samazinātu noguruma reakcijas risku saistībā ar sociālo un ekonomisko spie- dienu".

Protams, jebkuā pasaules val- stī ir grūti risināmi vai pat ilg- stoši nerisināti jautājumi, un vīrus ir kļuvis par sava veida katalizātoru, ir kā uguns zem pulvera mucas. Noguruši no spriedzes, ko rada pandēmija ar

Par krīzēm, kultūru un cilvēka dabu

tās ierobežojumiem un brīžam traģisko notikumu attīstību, cil- vēki protestē gan pret ierobežo- jumiem, gan pret to, ka proble- mas, viņuprāt, netiek risinātas. Protesti pret rasismu ASV ir pār- vērtušies grautiņos un vandālis- mā, tajos iesaistās aizvien vairāk neapmierināto. Nupat demon- strācijās Vācijas galvaspilsētā Berlīnē ievainoti 45 policisti – pilsētā vienlaikus notika divas dažādas demonstrācijas. Sestdien, 1. augustā, demonstrācijā pie Brandenburgas vārtiem piedalījās kopumā aptuveni 20 000 cilvēki – gan galēji kreisie, gan labējie, gan sazvērestības teoriju piekrīteji. Lielākā daļa protestē- tāju nevalkāja sejas maskas un neievēroja prasības attiecībā uz distancēšanos, un viņi skandēja "Mēs esam otrs vilnis" un dē- vēja pandēmiju par "lielāko sa- zvērestības teoriju". Cītā demon- strācijā, kas pilsētas dienvid- daļā bija sarīkota ar antifašis- tiskiem lozungeiem, protestētāji meta policistiem ar akmeniem, spridzināja petardes un sabojāja divas policijas automašīnas. Svē- dien, 2. augustā, protestētāji Berlīnē pulcējās atkal, bet mazākā skaitā nekā dienu iepriekš. Pie Brandenburgas vārtiem sanāca daži simti cilvēku, un lielākai daļai viņu bija maskās viņi un ievēroja Vācijā noteikto pusotra metra atstatumu cits no cita.

Dažādi protesti pret ierobe- žojumiem pēdējā mēneša laikā notikuši arī vairākās citās Eiropas un pasaules valstīs. Kāpēc cilvēki tik ļoti zaudē savalda- nos un brīžiem pārkāpj jebkuās robežas? Saprotamas un pamato- tos atbildes sniedz daudzi psī- chologi un sociologi. Te citātā un atsaucēs uz kādā grāmatā rak- stīto: "Laužu masa, kas pēkšņi rodas, kur nekā nebija, ir tikpat

mīklaina, cik universāla parā- dība. Cits citam var stāvēt līdzā- daži cilvēki – pieci, desmit vai divpadsmit, ne vairāk. Nekas nav izziņots, nekas netiek gaidīts. Un pēkšņi cilvēku sanācis, ka biezš. (...) Par šo spontānās masas ekstrēmo formu šis tas ir jāpa- saka. (...) Tā neatzīst mājas, dur- vis un pilis; tai aizdomīgs viss, kas no tās kaut kur ieslēdzas. (...) Svarīgais notikums, kas nori- sinās masā, ir izlādēšanās. Tas ir brīdis, kad visi tai piederošie zaudē atšķirības un jūtas vien- līdzīgi." Grāmatas autors ari at- gādina, ka cilvēki vienmēr apzi- nās atšķirības starp viņiem, vien- alga, vai tā ir nauda, īpašums, amats vai stāvoklis sabiedrībā. Lielā masā, tai izlādējoties, šīs atšķirības it kā pazūd, cilvēki jūtas kā viens vesels, pat jūtas laimīgi. Turklati masai piemīt grautkāre: "Vislabprātāk masa grauj mājas priekšmetus. Bieši vien runa ir par logu rūtim, spoguļiem, podiem, gleznām, traukiem. (...) Taču būtu maldīgi domāt, ka izšķirīgais ir grauša- nes vieglums. Kērušies ir arī pie cieta akmens skulptūrām un nenomierinās tik ilgi, kamēr tās nav sakropētas līdz nepazī- sanai."

Grāmata "Masa un vara", kuŗu cīteju un kuŗa šķiet kā vakar tapusi, ir sākta rakstīt 1939. gadā un izdots 1960. gadā un divus gadus vēlāk publicēta arī angļu valodā. Tās autors Eliass Kaneti ir saņēmis Nobela prēmiju lite- rātūrā un arī daudzas citas bal- vas – piemēram, F. Kafkas god- algu, Vines literāro prēmiju un Vācijas kritiku godalgu. Lasot šo grāmatu, top skaidrs, ka cilvēka daba pamatu pamatos nemainās. Situāciju par labu var vērst val- dību reāli izdarīti darbi, un ag- resija neko daudz neatrisinās.

Cilvēkiem vienmēr ir bijusi vajadzība arī pēc pozitīviem pār- dzīvojumiem, un tos var sniegt un sniedz kultūra visplašākajās tās izpausmēs. Jau esmu piemi- nējusi to, ka Latvijā, it sevišķi vasarās, kultūras piedāvājums ir gluži vai neaptverami plašs.

Festivāls *Laivā* aicina uz grupu *Dagamba* un *Tautumeitas* koncertu pie Juglas ezera Brī- dabas mūzeja teritorijā – mūzi- ki uz skatuves, kas uzbūvēta pus- salā, bet skatītāji laivās uz ezera. Jūrmalas festivāls, koncertserija Vasaras vakari Liepājas teātri, Valmieras teātra izrādes, kamer- mūzikas festivāls *Satikšanās Saul- krastos* un daudzas izstādes – augusta sārikojumu sarakstam vajadzētu vismaz pāris laikrak- sta lapas.

Par spīti Covid-19, Eiropā nav apstājies Eiropas kultūras gal- vaspilsētas titula piešķiršana, kas notiek konkursa kārtībā. Pirmā reize, kad Latvijā notika sacen- sība par 2014. gada Eiropas kul- tūras galvaspilsētas titula pie- šķiršanu, bija 2012. gadā, un to- rezī sacentās Riga, Liepāja un

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

Nozīmīgs atbalsts medicīnas studentiem

Vītolu fonds saņēmis Ainas Pamovskis 60 000 \$ testamentāro novēlējumu

2019. gada 19. jūlijā, pārkāpusi simtgades slieksnī, Aina Jautrite Pamovskis devās Mūžībā. Beidzās skaists, labiem darbiem un gaišām domām piepildīts dzīves ceļš. Taču tagad šiem darbiem mūžam būs turpinājums – Vītolu fonds ir saņēmis testamentāro novēlējumu 60 000 \$, un tas nozīmē, ka ne vienam vien maztūrigam, centīgam un talantīgam jaunietim, pateicoties Ainas Jautrites Pamovskis piemiņas stipendijai, būs iespēja iegūt augstāko izglītību.

Ir vietas, kuras neaizmirst, un ir cilvēki, kurius neaizmirst... Ainas Jautrites Pamovskis dzīvē tāda vieta visu mūžu bijusi Līgatne – viņas bērniņas zeme, ar kuņu saistījās vissaulainākās atmiņas. Tas bija pats gaišakais un notikumiem bagātās laiks Ainas mūžā – skaistas lauku mājas, lauki un meži visapkārt, ziedošās plavas, kur Līgo vakarā jāņzāles plūkt un vainadziņu vīt, rotaļas un pirmie lauku darbinji, jāšana ar zirgiem un vēl, un vēl un vēl... Tikai tādā vidē augot, visu savu tuvo rūpes, gādību un mīlestību saņemot, var izaugt un izveidoties personība – cilvēks, kuņu

ikviens, kaut reizi mūžā saticis, neaizmirst.

Ainas Jautrites Pamovskis jauņības uzvārds ir Zvaigzne. Viņa ir dzimusi 1919. gada pašā skaitākajā laikā – maijā, kad Ligatnes pusē ievas uz ābeles krāšni ziedēja, vēlot mazajai meitenei baltu un bagātu mūžu. Jaunība gan tika pavadīta Rīgā, jo vecāki rūpējās, lai Aina izaugtu un klūtu par vispusīgi attistu personību. Viņa ne tikai ieguva labu izglītību Rīgas Francu licejā, meitene papildus jau kopš mazotnes mācījās vācu valodu un apmeklēja deju nodarbības – Ainai pat ir bijusi iespēja dejot uz operas skatuves. Taču allaž ar nepacietību tika gaidīta vasara, kad atkal bija iespēja atgriezties sev tik mīļajās Ligatnes laukumājās.

Ainas māte bija loti progresīvi domājoša un inteliģenta sieviete, kas vēlēja savām trim meitām apgūt vērtīgu profesiju. Vecākā Ainas māsa bija izvēlējusies kļūt par zobārsti un apprečējusi ārstu. Šī profesija rāsīja arī Ainas interesi, tādēļ pēc vidusskolas 1938. gadā viņa uzsāka medicīnas studijas. 1943. gadā Aina

Aina Jautrite Pamovskis

pabeidza Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāti un kļuva par ārsti. Par viņas pirmo darba vietu kļuva Tukuma pilsēta. Tomēr, tuvojoties krievu karaspēkam un baidoties no izsūtījuma, ģimene nolēma doties trimdā, nokļūstot Vācijā, Ingolštatē, kur Aina sāka strādāt par ārsti. Jāpiebilst, ka savā ilgajā darba mūžā viņa ir apguvusi trīs speciālitātes – LOR, dzemdniecību un ginekoloģiju un arī psichiatriju.

Kad 1947. gada Pakistāna ie- guva neatkarību, ģimenei tika piedāvāta iespēja doties turp strādāt. Šo piedāvājumu viņi pieņēma un 1949. gadā caur Romu ar lidmašīnu devās uz Pakistānu. Aina strādāja par militāro ārsti un ieguva kapteiņa pakāpi. 1955. gada 29. jūlijā viņa apprečēja angļi Džordžu Viljamu Holtu. Jaunā ģimene daudz ceļoja un devās arī uz Lielbritāniju, bet 1961. gadā ieradās ASV, lai satiktu Ainas ģimeni. Viņi pārcēlās uz Bolivāru, Tennu, kur Aina strādāja valsts psichiatriskajā slimnīcā, pēc tam uz Kentuki, tad atpakaļ uz Tenesiju. 1964. gadā Aina dabūja darbu Oregonā, un pāris pārcēlās uz ziemeļrietumiem, taču 1971. gadā viņas dzīvesbiedrs devās Mūžībā.

Pārvārēt zaudējuma sāpes palīdzēja Ainas nerimstošā grība darboties un prasme priecāties par dzīvi. Palmspringsā viņa ie- pazinās ar Voldemāru Pamovski, kurš strādāja par fizioterapeitu. Kā vēlāk izrādījās, viņi, iespējams, bija tikušies jau agrāk, jo Voldemārs laikā, kad Aina mācījās Rīgā, bija dzīvojis pavisam netālu – blakus ielā. Abi satikās

un nodibināja ģimeni 1973. gadā tur, tālumā – Amerikā, Oregonas pavalstī. Ģimene iegādājās māju Vilsvilvillā un kopā laimīgi nodzīvoja 33 gadus. 1981. gadā Aina Pamovskis devās pensijā, un tieši tad atklājās vēl viens viņas talants – prasme redzēto un izjusto attēlot gleznās.

Gan Aina, gan Voldemārs savu darba mūžu veltījuši medicīnai. Aina Pamovskis bija medicīnas doktore, un vēlme palīdzēt cilvēkiem, atvieglojot ciešanas un sniegt cerību allaž ir bijusi neatņemama viņu dzīves daļa, tāpēc 2007. gadā Ainas kundze dibināja vīra Voldemāra Pamovska piemiņas stipendiju, jaunietim, kurš izvēlējies viscildenāko profesiju – medicīnu. Ar Ainas Pamovskis testamentāro novēlējumu atbalsts studentiem turpināsies. Paldies testamentārā novēlējuma izpildītājam John (Jānim) Zommeram par ieguldīto darbu tā kārtošanā!

**VITOLU
FONDS**

GUNDEGA
SAULĪTE

Pēc pandēmijas laika karantīnas lieguma darbīgam posmam mostas Latvijas teātri. Jau rakstījām (skat. Nr. 28) par jauniem iestudējumiem Dailes teātri. Tagad, mazinoties valsts mērogā izteiktām prasībām par skatītāju savstarpeļu distancēšanos, cita pēc citas skatītājus aicina jaunas pirmizrādes. Teātru direkcijas nopietni plāno savas radošās un finansiālās iespējas skatītājiem atdot neparedzētās situācijas radīto *parādu* – tiek piedāvāts pavasara pusē nopirktais, bet neizmantotās bilētes apmaiņāt pret citām, lai varētu noskatīties vēlamās izrādes. Kamēr Liepājas teātris, apliecinot savu strādātgrību, rīko brīvdabas koncertus laukumā pie teātra, Valmierā, kaut pieticīgakos apmēros kā citkārt, notiek Vasaras teātra festivāls (arī galvenokārt brīvdabā) un tiek mainītas bilētes uz iepriekšējos mēnešos *nenospēlētām* izrādēm visās trīs zālēs pret nākotnē noderīgām. Latvijas Nacionālā opera un balets augustā uzsākusi pārdoto bilešu apmaiņu pret iespēju apmeklēt teātri rudenī mēnešos. Vārdu sakot, epidemioloģiskā situācija mūsu valstī šobrīd raisa teātra ļaužu cerības, visdrīzākā laikā atgriezties normālā darba režīmā un satikties ar skatītājiem.

Arī Nacionālais teātris saviem cienītājiem piedāvā iespēju mazo zāļu izrādes, ievērojot zināmu distanci, noskatīties Lielajā zālē, līdzīgi rīkojas arī M. Čehova Rīgas krievu teātris. Taču nu jau

ir piedzīvota arī pirmā Nacionālā teātra pirmizrāde – **Māras Zālītes lugas "Margarēta"** iestudējums Jaunajā zālē režisora Reiņa Suhanova interpretācijā.

"Margarēta" ir luga ar savu likteni: tā sarakstīta 1998. gadā,

kot, lugas problemātikas aktuālītāte un skatītāju atsaucība nav apstridama, taču šīs kvalitātes nepieder tikai pagātnē. Jaunais iestudējums Nacionālajā teātrī apliecinā Māras Zālītes dramatiķes vērienu un asredzību, viņas

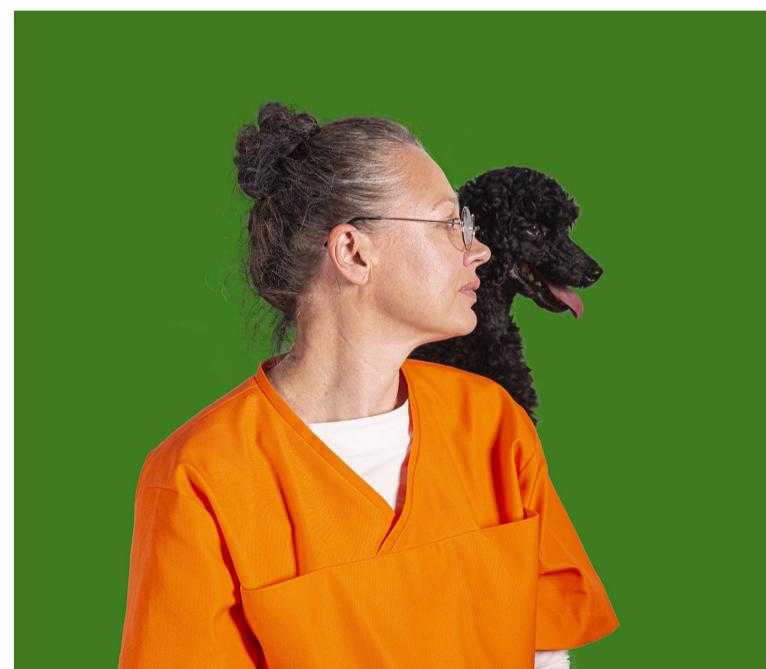
uz divu gadu simtu un divu gadiu tūkstoša sliedēšņa. Māras Zālītes lugas galvenā varone ir Fausta pavestā Grietiņa – Margarēta, kas divdesmit piecus gadus bez tiesas pavadījusi cietumā, nu pie viņas ierodas jauns Advokāts, kas par jaunu grib izpētīt nozīgumu apstāklus.

Tiek pārcilāti notikumi, ko labi zina tie, kas lasījuši "Faustu" – Margarētai pārmet mātes un sava jaundzīmušā bērna slepkavību, tāpat brāļa Valentīna nāvi. Skaidrojot notikumu apstāklus, atklājas apsūdzētās argumentācija un ne vairs meitenes, bet dzīves rūdītas sievietes attieksme un emociju pasaule, kurā vēl dzīvas reiz piedzīvotās mīlestības jūtas. Advokāta izprašnāšana un secinājumi ir stipri racionali, sausi lietišķi, bet steiga panākta lietas iztiesāšanu pamatota ar traukšanos prom jaunas karjeras izaicinājumos. Tomēr arī viņam jāpiedzīvo līdzjūtiba un atskārsme, ka tieši viņš, Advokāts, pilnīgi iespējams, ir Margarētas un Fausta izdzīvojušais dēls.

Teksts ir ne vien psicholoģiski precīzs, bet arī daudznozīmīgs,

autore vietām iesaistījusi arī Raiņa tulkotā "Fausta" fragmentus, apjaušamas gan divu laikmetu pretrunas, gan domā par garīgo mantojumu, ko saņem (vai ne- saņem) katra nākamā paaudze no iepriekšējās. Tad vēl mistikas klātbūtne – kā mūžīgs neizskaidrojams, bet neapgāzams spēks.

Vārdu sakot, – Māras Zālītes

Margarētas lomā Daiga Kažociņa // Foto: Margarita Germane

2000. gadā publicēta un piedzīvojusi pirmuzvedumu Rīgas Jaunajā teātrī. Luga spēlēta arī Latvijas amatier-teātros un iestudēta arī Lietuvā, Paņevežas teātrī, kur vēl joprojām pa laikam tiek spēlēta. Drāmatiskais teksts, kas sarakstīts saistītā valodā, tulkojis vairākās valodās. Vārdu sa-

talantu par aktuālām problēmām runāt filozofiskā ievirzē, tēlu psicholoģiju un notikumu pagriezenus pakļaujot dramatiķā darba idejai.

"Margarēta" autore atsaucas uz Gētes "Fausta" tēliem un sižetu, tomēr lugas mērķis ir filozofisks disputs par morālām vērtībām

un nodibināja ģimeni 1973. gadā tur, tālumā – Amerikā, Oregonas pavalstī. Ģimene iegādājās māju Vilsvilvillā un kopā laimīgi nodzīvoja 33 gadus. 1981. gadā Aina Pamovskis devās pensijā, un tieši tad atklājās vēl viens viņas talants – prasme redzēto un izjusto attēlot gleznās.

Gan Aina, gan Voldemārs savu darba mūžu veltījuši medicīnai. Aina Pamovskis bija medicīnas doktore, un vēlme palīdzēt cilvēkiem, atvieglojot ciešanas un sniegt cerību allaž ir bijusi neatņemama viņu dzīves daļa, tāpēc 2007. gadā Ainas kundze dibināja vīra Voldemāra Pamovska piemiņas stipendiju, jaunietim, kurš izvēlējies viscildenāko profesiju – medicīnu. Ar Ainas Pamovskis testamentāro novēlējumu atbalsts studentiem turpināsies. Paldies testamentārā novēlējuma izpildītājam John (Jānim) Zommeram par ieguldīto darbu tā kārtošanā!

Diasporas portrets: vēsture un skaitli

Latvijas Universitātes migrācijas pētnieki šogad jūlijā sākumā sabiedrību iepazīstināja ar Diasporas un migrācijas pētījumu centra (DMPC) pagājušajā gadā veiktajiem pētījumiem

SALLIJA
BENFELDE

DMPC iepazīstināja ar diviem pētījumiem: *Diasporas satiklošana: iesaistīšanas prakse un sadarbības iespējas* (Inta Mieriņa, Rasa Jansone) un *Diasporas apjoma novērtējums* (Michaels Hazans).

Šajā rakstā vairāk par pētījumu *Diasporas apjoma novērtējums*, jo tas dod ieskatu gan vēsturē, gan dažkārt pretrunīgajos skaitlōs, gan skaidrojumu, kāpēc tā notiek un cik liela ir Latvijas diaspora.

Kā veidojās diaspora?

Laika gaitā Latvijas oficiālajos informācijas avotos un medijos bieži ir izskanējuši ļoti atšķirīgi novērtējumi par to, cik iedzīvotāju ir aizbraukuši no Latvijas un cik – atgriezušies Latvijā. Tādēļ 2019. gadā ar Ārlietu ministrijas atbalstu ekonomista, Latvijas Universitātes profesora, Diasporas un migrācijas pētījumu centra vadīša pētnieku un Eiropas izglītības ekonomikas eksperta Michaila Hazana vadībā veikts pētījums, kurā sniegs līdz šim precīzākais iespējamais diasporas apjoma un remigrantu skaits Latvijā novērtējums. Atšķirībā no iepriekšējiem pētījumiem, šajā ir arī vēsturisks atskats par to, kā veidojusies Latvijas diaspora, turklāt veikts ne vien jaunās, bet arī t.sk. "vecās diasporas", kam bieži vien nav Latvijas valstspiederības, apjoma izvērtējums.

Veidojot diasporas politiku, ir ļoti svarīgi zināt, cik un kādi cilvēki dzīvo diasporā, tomēr tas dažādu iemeslu dēļ nav tik vienkārši, kā varētu likties pirmajā brīdi. M. Hazans raksta, ka grūtības sākas jau ar diasporas definīciju, kas atsaucas uz tādu datos dažreiz grūti identificējamu lietu kā - saikne ar Latviju. Kā zināms, ārzemēs dzīvo: 1) Latvijas valstspiederīgie – gan Latvijas pilsoni, no kuriem daļai ir dubultpilsonība, un arī nepilsoni. 2) Tāpat arī ārzemēs dzīvo bijušie Latvijas pavalstnieki, kuri pieņēmuši citas valsts pilsonību, bet viņiem vairs nav Latvijas pilsonības. 3) Ir cilvēki, kuri dzimuši Latvijā, bet dzīvo ārzemēs. Varētu domāt, ka tie ir tie paši cilvēki, kuri minēti vienā no pirmajām grupām, bet tā gluži nav, tie nav vieni un tie paši. 4) Visbeidzot ir ārzemēs dzīvojošo esošo vai bijušo valstspiederīgo vai Latvijā dzimušo pēcteči – arī visi tie, kas uzsakata sevi par latviešiem vai cilvēkiem ar latviešu saknēm vai Latvijas izcelsmi. Jāpiebilst, ka pētījuma novērtējums attiecas uz visām mīnētajām cilvēku grupām.

Kā zināms, Latvijas diaspora pasaule veidojās vīlnveidi, sākot no 19. gadsimta beigām. Pētījumā tiek paskaidrots, ka pēc neatkarības atjaunošanas aizbraukušie Latvijas emigranti un viņu pēcteči veido t.s. "jauno diasporu". Tās pārstāvjiem lielākoties ir vai nu tikai LR pilsonība vai (tās vietā vai papildus tai) relātīvi nesen iegūta mītīnes zemes pilsonība. Savukārt trīndas latvieši un viņu pēcteči veido t.s. "veco diasporu"; viņiem,

lielākoties, šobrīd ir vai nu dubultpilsonība vai tikai mītīnes zemes pilsonība, turklāt mītīnes zemes pilsonība iegūta vai nu kopš dzimšanas vai ļoti sen, laikā par kuŗu statistika nav pieejama. Pie vecās diasporas pieder, protams, arī pirmskāra Latvijas diasporas pārstāvji un to pēcteči.

Skarba vēsture

"Pēdējā gadsimta laikā Latvija ir piedzīvojusi daudzus emigrācijas un imigrācijas vīlnus. 19. un 20. gadsimta mijā, kad Latvija vēl bija Krievijas impērijas daļa, imigrāciju galvenokārt veicināja Latvijas pilsētu izaugsme un strauja attīstība, kurās rezultātā Latvija kļuva par pievilcīgu ekonomisko migrantu galamērķi. 1880. gados, kā arī 20. gs. sākumā Latvijā iebraca ievērojams skaits ebreju no Krievijas, Ukrainas, Baltkrievijas un Polijas; daļa no tiem bija bēgli no pieaugošā antisemitisma un pogromiem reģionos, no kuriem viņi ieradās, citi – ekonomiskie migranti un vēl citi – gan bēgli, gan ekonomiskie migranti. Jebkār gadījumā ekonomiska rakstura iespējām bija svarīga loma, nosakot šo migrantu izvēli par labu Latvijai. Tādā pašā laikā ievērojams skaits latviešu (ipaši zemnieki) aizbrauca no Latvijas territorijas (šis process sākās jau 19. gs. vidū). 1913. gadā latviešu diasporas apjoms bija sasniedzis 220 000, tai skaitā 45 000 Rietumos (galvenokārt Amerikas Savienotajās Valstīs) – viņu vidū bija gandrīz 8 000 politisko bēgļu un izsūtīto pēc 1905. gada revolūcijas Latvijā," rakstīts minētājā pētījumā.

Pētījums ieskicē arī migrāciju un emigrāciju pagājušā gadsimta sākumā un abu karu skarbo bilanci: "Tomēr migrācijas bilance 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā bija ievērojami pozitīva. Tā stāp 1900. un 1913. gadu Latvijas iedzīvotāju skaits migrācijas rezultātā pieaudzis par 264 000 cilvēku jeb par 13% no iedzīvotāju skaita 1900. gadā Latvija piedzīvoja liekāko iedzīvotāju zaudējumu. Pirmā pasaules karā laikā. Apmēram miljons Latvijas iedzīvotāju pārcēlās uz citām teritorijām (galvenokārt Krieviju) kā bēgļi, pārvietotā personas, evakuētie vai pēc mobilizācijas brunotajos spēkos. Piecos gados Latvija zaudēja 37 procentus iedzīvotāju. Apmēram puse no viņiem nomira ārpus Latvijas, citi apmetās Padomju Krievijā, Igaunijā, Lietuvā un Vācijā. Pēc karā atgriezās mazāk nekā viena trešdaļa emigrantu. Desmit gadu laikā pēc Latvijas valsts izveides 1918. gadā Latvijā atgriezās apmēram 300 000 cilvēku (lielākā daļa no tiem 1919. – 1921. gadā). Tādā pašā laikā vairāk nekā 10 000 pārcēlās uz Padomju Krieviju vai tika izraidīti no Latvijas par iesaistīšanos "pretvalstiskā darbībā", bet apmēram 15 000 pārcēlās uz Latviju, bēgot no padomju režīma. Vēlākajos neatkarīgās Latvijas gados emigrācijas līmenis bija zems, jo zemes refor-

ma un labie ekonomiskie apstākļi lielā mērā mazināja motivāciju emigrēt. Neskatoties uz to, īpašu iemeslu dēļ apmēram 5000 cilvēku pārcēlās uz ASV, 2700 – uz Brazīliju un 4500 – uz Palestīnu."

Padomju okupācija, pēc tam Hitlera iebrukums, tad otrreizējā Latvijas okupācija zem atbrīvošanas lozunga Latviju pagalam iztukšoja: "Hitlera valdības uzsāktās "repatriācijas" programmas ietvaros 1939. – 1940. gadā uz Vāciju devās 51 000 vācbaltiešu (daudzi nemaz nebija vācu izceļsmes, tikai runāja vāciski). Vēl 10 500 vācbaltiešu sekoja 1941. gada ziemā pēc Latvijas okupācijas un piespiedu inkor-

1948. gadā). Pirmkārt, tajā notika bēgļu un militārā personāla masveida atgriešanās, kā arī migrantu pieplūdums no citām Padomju Savienības daļām. Trīs gadu laikā Latvijas iedzīvotāju skaits pieauga par vairāk nekā 323 000 jeb 21 procentu. Atgriešanās migrācija un imigrācija turpinājās 1949. – 1950. gadā, bet to daļēji kompensēja Padomju režīma īstenotā lielākā piespiedu kārtā veiktā 42 125 cilvēku (2,2 procenti iedzīvotāju) deportācija uz PSRS Sibīriju vai Tālajiem Austrumiem. Tomēr vēlāk (galvenokārt 1956. – 1957. gadā) apmēram 80 procenti izsūtīto atgriezās Latvijā. Padomju režīma laikā no 1951. līdz 1990.

emigrācija ir krietni lielāka par kopējo, jo ārvalstnieku iebrauc vairāk nekā aizbrauc. Savukārt medijos un daudzos pētījumos visbiežāk tiek izmantotā kopējā (nevis LR valstspiederīgo) neto emigrācija. Ja šī statistika tiek izmantota diasporas apjoma novērtēšanai, tad visi no Latvijas izbraukusie ārvalstnieki tiek nepamatoti pieskaitīti Latvijas diasporai. Gadās arī tā, ka Latvijas pilsonis, kurš aizbrauc no Latvijas, pēc gada atgriežas, bet vēl pēc gada atkal aizbrauc, var plūsmu statistikā parādīties kā divi migrācijas rezultāti "zaudēti" LR pilsoni. Nepareizus datus rada arī tas, ka medijos mēdz publicēt datus par aizbraukusio cilvēku skaitu konkrētajā gadā, bet citkārt vienkārši tiek saskaitīta summa par šiem gadiem, un rodas diezgan fantastiski skaiti, jo viens un tas pats cilvēks nereti tādā veidā tiek "saskaitīts" vairākas reizes, ja ir gan aizbraucis, gan atgriezes un atkal aizbraucis. Tāpēc nereti sanāk, ka Latvijā iedzīvotāju ir vairāk vai mazāk nekā reālitātē.

Runājot par t.s. "vecās diasporas" apjoma novērtējumu, svarīgs fakti ir tas, ka lielai daļai no viņiem nav Latvijas pilsonības vai arī ir dubultpilsonība. Situācijā, ja individuālām nav Latvijas pilsonības, ārvalstu statistikā, kas tipiski apkopo informāciju par imigrantiem, balstoties uz viņu valstspiederību, šie cilvēki nevar tikt identificēti kā Latvijas diasporas pārstāvji. Individu, kam ir dubultpilsonība, oficiālajā statistikā gandrīz vienmēr tiek atspoguļoti kā tās konkrētās valsts iedzīvotāji, kuri viņi tobrīd dzīvo.

Cik liela šobrīd ir Latvijas diaspora?

Pēc pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PLMP) datiem, 2020. gada sākumā ārvalstīs dzīvoja 203 960 Latvijas pilsonu un nepilsonu. Savukārt pēc Ārlietu ministrijas aplēses, ārpus Latvijas dažādās mītīnes zemēs pasaule dzīvo, mācās un strādā vairāk nekā 370 000 Latvijas diasporas pārstāvju, bet tie ir aptuveni dati, kas tika iegūti 2013. gadā, apkopojot Latvijas pārstāvniecību aplēses un iedzīvotāju reģistra informāciju."

porācijas Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā (PSRS). 1941. gada 14. jūnijā Padomju režīms deportēja 15 424 Latvijas iedzīvotājus (0,8 procentus iedzīvotāju), no kuriem aptuveni 40 procenti nomira nometnēs vai trimdā. Baidoties no draudošās nacistu okupācijas, 1941. gada vasarā apmēram 53 000 cilvēku aizbēga no Latvijas uz citiem PSRS reģioniem.

Kopumā 1939. – 1941. gadā Latvija zaudēja apmēram 6,6 procentus iedzīvotāju, kuri pameta Latviju kā repatriētie, izsūtītie un bēgli.

Papildu 242 000 cilvēku (13,4 procenti iedzīvotāju) tika zaudēti dažādu veidu piespiedu migrācijas dēļ no 1942. līdz 1945. gadam, ieskaitot tos, kas mobilizēti pārcēlās uz citām teritorijām (galvenokārt Krieviju) kā bēgļi, pārvietotā personas, evakuētie vai pēc mobilizācijas brunotajos spēkos. Piecos gados Latvija zaudēja 37 procentus iedzīvotāju. Apmēram puse no viņiem nomira ārpus Latvijas, citi apmetās Padomju Krievijā, Igaunijā, Lietuvā un Vācijā. Pēc karā atgriezās mazāk nekā viena trešdaļa emigrantu. Desmit gadu laikā pēc Latvijas valsts izveides 1918. gadā Latvijā atgriezās apmēram 300 000 cilvēku (lielākā daļa no tiem 1919. – 1921. gadā). Tādā pašā laikā vairāk nekā 10 000 pārcēlās uz Padomju Krieviju vai tika izraidīti no Latvijas par iesaistīšanos "pretvalstiskā darbībā", bet apmēram 15 000 pārcēlās uz Latviju, bēgot no padomju režīma. Vēlākajos neatkarīgās Latvijas gados emigrācijas līmenis bija zems, jo zemes refor-

gadam Latvija turpināja piedzīvot lielu migrantu pieplūdumu no citām Padomju Savienības vietām.

Rezultātā etnisko latviešu īpatsvars 1989. gadā samazinājās līdz 52 procentiem.

Pretrunīgie skaitli

Pēc pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PLMP) datiem, 2020. gada sākumā ārvalstīs dzīvoja 203 960 Latvijas pilsonu un nepilsonu. Savukārt pēc Ārlietu ministrijas aplēses, ārpus Latvijas dažādās mītīnes zemēs pasaule dzīvo, mācās un strādā vairāk nekā 370 000 Latvijas diasporas pārstāvju, bet tie ir aptuveni dati, kas tika iegūti 2013. gadā, apkopojot Latvijas pārstāvniecību aplēses un iedzīvotāju reģistra informāciju.

Kāpēc tik lielas atšķirības dati? Neiedzīlinoties saregītos sezinājumos, var teikt, ka ne vienmēr tiek konkrētizēts, vai tiek domāta visa diaspora, vai kāda tās daļa – piemēram, tikai jaunā diaspora, gan problēmas ir ar izmantotiem, ne vienmēr atbilstošiem datu avotiem, gan ar datu interpretāciju. Statistikā un pētījumos svarīga ir nevis kopējās migrācijas, bet gan Latvijas valstspiederīgo migrācijas statistika, konkrēti – Latvijas valstspiederīgo neto emigrācija (aizbraucēju no Latvijas un iebraucēju Latvijā skaita starpība). Pēdējos gados Latvijas valstspiederīgo neto

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL".

Mediju atbalsta fonds

LIGITA KOVTUNA

Vai tas tiesa, ka esat pieņemis lēmumu tomēr atgriezties Amerikā pēc tam, kad bijāt nolēmis – un atgriezies! – Latvijā pēc gandrīz 23 gadus ilga darba un dzīves perioda ASV?

Jā, tā ir. Esmu noslēdzis ligumu ar Dartmouth universitāti, Nū-hempširas štatā, pie Bostonas, kas ir viena no astoņām Ivy ligas jeb prestižākajām un vecākajām ASV universitatēm. Tur man piedāvā profesora darbu. Latvijā diemžēl man visas durvis tika aizslēgtas. Konkursā uz padomes locekļa vietu Paula Stradiņa universitātes slimnīcā mani uzvarēja kollēga no Lietuvas, par kuru reputāciju Lietuvas prezidents un pētnieciskie žurnālisti pauduši bažas (viens no noteikumiem bija – nepieciešama nevainojama reputācija.)

Konkursā uz valdes vadītāja vietu mani uzvarēja bijušais Vēselības ministrijas valsts sekretārs, kurš daudzus gadus bijis atbildīgs par universitātes slimnīcām, bet nekādi uzlabojumi diemžēl netika panākti. Tad Paula Stradiņa slimnīcas endokrinologi parakstīja vēstuli, kas prasīja rīkot konkursu uz Stradiņa slimnīcas Endokrinoloģijas centra vadītāja posteni (tas četrus gadus bija atvērts) un rekomen-deja mani šim posteņim, bet tad izrādījās, ka jaunieceltais slimnīcas valdes vadītājs šo posteņi pēkšni slēdzis... Manas kvalifi-kācijas arī bijušas nepietiekamas Latvijas universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes profesora amatiem. Tad nācās izvēlēties – vai nu strādāt privātpraksē, vai tomēr rast iespēju turpināt darbu jomā, kur savu lidzšinējo profesionālo mūžu esmu pavadījis, proti, akadēmiskā vidē, kur darbojos gan kā praktizējošs ārsts, gan iesaistījies zinātniskos pētī-jumos, darbā ar jaunajiem spe-cialistiem, ar sarežģītiem medici-niskajiem gadījumiem. Mana kļūda bija tā, ka atgriezos, pirms biju noskaidrojis, vai man Lat-vijā būs piemērots darbs un vai vispār būs. No kļūdām, kā zi-nāms, mācās, un mana atgrie-šanās Amerikā nebūt nenozīmē, ka neturpināšu iesaistīties, vēl vairāk – aktīvi lidzdarboties, lai savu iespēju robežas lietas vērstu uz labu.

Istenošā jau visu šo laiku esat to darijis, arī būdams profesors Amerikā, esat sekojis līdzi norisēm Latvijas medicīnas aprū-pes sistēmā un plaši paudis savu viedokli, ne vienmēr loti diplomātiski un saudzīgi. Sa-pratu, ka uz Latviju atgriezāties ar cerību, ka, neskatoties uz to, jūsu pieredzi izmantos. Vai savu mērķu istenošanas labad griezāties arī pie “politiskajiem spēkiem”?

“Politiskie spēki” ir mani uz-runājuši, aicinot uz iesaistīšanos. Tuvoties vēlēšanām, saņēmu piedāvājumu “startēt” uz Sae-mu, uz Rīgas domi, uz Eiroparlamentu. Taču es nejūtos spējīgs vadīt, teiksim, tādu sarežģītu me-chanismu kā Rīgas dome! Tur jābūt cita veida izcilām zināša-nām un pieredzei. Pamats manai

izvēlei atgriezties Latvijā bija vē-lēšanās likt lietā savas zināšanas profesionālajā jomā, arī padarīt augstākās medicīniskās izglīti-bas sistēmu caurspīdīgāku, kon-kursus atvērtākus, samazināt laiku vadošos amatos no 20-30 uz desmit gadiem, lai sistēma būtu vairāk atvērta jaunām idejām, kas nav iespējams, vadot katedru vai kliniku 20-30 gadus. Jaunie ārsti ar pozitīvām ambīcijām ne-redz izaugsmes iespējas un pa-met valsti.

Vēl arī tas, ka aizejot no Tek-sasas universitāties, saņēmu garantiju, ka vēl trīs gadus tur-pīnāšu būt tur profesora statusā. Sie trīs gadi aprīt 2021. gadā, un es ilgāk nevaru atrasties ārpus tās vides, kas ir manējā. Protī, esmu ārsts, profesors, pētnieks, man nepieciešama akadēmiskā vide, prakse. Turklat, tas ir kā sportistam – jo ilgāk esi ārpus laukuma, jo grūtāk atgriezties un jo vairāk kritas tava vērtība.

Jūs atklātīti pateicāt, ka vēla-ties startēt ne vien uz profesor-ram atbilstīgu amatu Latvijas medicīnas sistēmā (lai atcer-a-mies interviju jau 2016. gadā sabiedriskās televīzijas raidiju-mā “Viens pret vienu”), tostarp uz Stradiņa universitātes rektora amatū...

Jā, un biju gatavs piedalīties godīgā konkursā, diskutēt par idejām, kā tās labāk ieviest, taču bijuši universitātes vadība (arī pašreizējai uzskati nav mainīju-sies!) uzstāja, ka profesora amats vadošā ASV universitātē nav pie-tiekams, lai kvalificētos šim kon-kursam, ir nepieciešams arī PhD grads. Toreiz RSU rektoram vai-cāju – vai atteikums man nozīmē arī to, ka latviešu izcelesmes pa-saules medicīnas dižgariem, pie-mēram, ASV kirurgijas profesori-em Bertramam un Kristapam Zariņiem (Hārvarda, Stenforda universitātes), Kristapam Keggi (Jeila universitāte), Uldim Bitem (Mayo clinic) šis likums vai tā in-terpretācija liegtu iespēju strādāt par profesoriem vai rektoriem, ja viņi vēlētos atgriezties Latvijā? RSU admini-strāciju pārstāvošais jurists man atbildēja: “Likumā noteiktu prasību pildīšana nevar būt subjektīva un selektīva, pamatojot formālo prasību apiešanu ar personu nopeļniem.”

Līdzīgi notika ar mūsu spor-ta izcilnieku, hokeja vārtsargu Artūru Irbi – viņu atlaida no darba Rīgas Dinamo komandā, jo Irbem nav trenera diploma...

Ir skaidrs, ka attieksme, neiz-protot likuma garu, bet kalpojot burtam, turklāt tad, kad tas ir iz-devīgi, neder, ja vēlamies, lai valsts straujāk attīstotos un augstsko-lās būtu kvalitatīvāka apmācība. Pašreiz Augstākās izglītības li-kums ir Saeimā pieņemts ar bū-tiskām un pozitīvām izmai-nām. Tās atbalsta PBLA, LĀZA, Lat-vijas Jauno zinātnieku apvienība, Latvijas izcelesmes studentu un pētnieku apvienība Lielbritanijā u.c. Pret ir tie, kas sev paši pie-šķiruši milzu algas, tādas, kas bū-tiski pārsniedz, piemēram, Tartu universitātes rektora algu, neru-nājot jau par to, ka vidējā alga

Uģis Gruntmanis: “Pirms apmēram 10 gadiem intervijā Latvijas Avīzei atlāvos vērtēt mūsu valsts medicīnas aprūpes sistēmu saistībā ar pacientu apmierinātību, ar sistēmas financiālo caurskatāmību utt. Diemžēl jāatzīst, ka nekas būtiski nav mainījies.”

mūsu valstī ir ap 1100 eiro un esam trešā nevienlīdzīgākā valsts ES.

Nu, ne jūs, ne Irbe, acīm-redzot, neesat “nokārtojuši pa-pīrus”...

Jā, saskaņā ar Latvijas likum-došanu es formāli tiešām “neat-bilstu” profesora amatam. Man ieteica aizstāvēt disertāciju, ap-kopojot manas publikācijas, taču es negribēju iemīt šo formālisma taciņu, jo stingri uzskatu, ka va-jadzigs izstrādāt skaidras likum-došanas normas, kas palīdz dias-poras zinātniekiem atgriezties. Ja medicīnā, jurisprudencē un biznesā paliks šī prasība, tad Latvijas diasporas pārstāvji no anglosakšu valstīm neatgriezī-sies, turklāt ne tikai mazās sa-maksas, bet arī šo šķēršļu dēļ. Taču gan jau manā gadījumā atrastos cits “piedauzības ak-menīs”, ko aizvelt man celā. Esmu priecīgs par jauno Augstskolu likumu un ceru, ka tas ienesis jaunas, pozitīvas pārmaiņas.

Kā vērtējat Latvijas medicī-nas aprūpes sistēmu šodien, kad cīnā ar Covid-19 esam gluži vai atkal “veiksmes stāsts”?

logs Uga Dumpis un epidemiologs Jurijs Perevoščikovs runā skaidru un saprotamu valodu, kas krizes situācijas ir tik ļoti svarigi. Arī Covid-19 aplikācija ir iedvesmojošs stāsts par to, kā cilvēki paši iesaistās. Tāda ir arī manā telefonā.

Covid-19 laikā atradās papil-du nauda mediķiem, kuras pie-trūka, lai celtu mediķu algas valsts likumā noteiktā kārtī-bā. Jādomā, ka tas pierādīja tā sauktās politiskās gribas trūku-mu.

Protams! Trīsdesmit gadus bi-jis pilnīgs politiskās gribas trū-kums. Polītiki saka: “sakārtojiet sistēmu, tad dosim naudu,” bet bez naudas nevar sakārtot sistēmu. Un tā “pa riņķi”, uz izdzīvo-šanas robežas! Politiski apķeri-gākie mediķi gan iemanās “izsist resursus”. Paskatīsimies ciparus – daža ārsta un profesora ieņē-mumi ir 278 tūkstoši eiro gadā, strādājot tikai valsts iestādēs, kamēr rezidentam tūkstotis mē-nesī, garas stundas pavadot slim-nīcā. Tā nedrīkst būt! Vēl arī “klinisko pētījumu sistēma”, ko apmaksā farmācijas firmas, pie-šķirot naudas līdzekļus ārstiem, kas pētījumos iesaista pacientus. Pats esmu tādos piedalījies un zinu, kā tas notiek Rietumu medici-nā. Protī, visa nauda nonāk slimnīcas pētnieka akadēmiskā kontā un ar to tiek apmaksāts medicīnas personāls, kas piedala-s pētījumā, konferenču apmek-lejums, daļa var tikt izmantota algu piemaksām utt. Stradiņa slimnīcā šī pētījumu naudas summa lēšama aptuveni trīs mil-jonu eiro apmērā (tā ir publiska informācija!), slimnīcāi no tā paliek 10%, pārējais nonāk atse-višķu ārstu banku kontos vai fondos. Mums jāsaprot, ka tas tā nedrīkst būt, tā nav nekur at-tīstītās valstīs, jo tas ir neētiski un amoralī. To arī konkursos patei-cu, ka tā nedrīkst notikt, un ka to izmainīšu. Tas ir viens no ie-mesliem, kāpēc esmu nevēlams.

Jāteic, es vairāk nekā no jauna Covid-19 viļņa baidos no jauna emigrācijas viļņa.

Jauno ārstu associācija Kārļa Rācēna vadībā ir izpētījusi, ka mediķu emigrācija nedaudz, taču kritas – no 15% iepriekšējos gados uz 12% šobrīd. Turklat – iemesls nav tikai nauda – algas rezidentiem ir būtiski pieaugu-šas, ja jaunie mediķi dodas strā-dāt uz Latvijas reģioniem – vēl plūs 30%, un šai ziņā ir pozitīva tendence, jaunie ārsti tiešām do-das uz reģioniem. Tas ir tas, ko 2011. gadā, kad veselības mi-nistrs bija Juris Bārzdiņš iestrā-dājām likumdošanā un tas dar-bojas. Viens no galvenajiem ie-mesliem aizbraukšanai ir attieks-me – jauniem kollēgām nav pie-nemams autoritārisms, neie-klausīšanās viedoklōs. Pieredzē-jušie ārsti nesaskata iespēju vir-zībai uz priekšu, savai attīstībai, jo vadošas pozīcijas ir aizņemtas jau desmitiem gadu. Jābūt ro-tācijai šais amatos.

(Turpinājums 9. lpp.)

JURIS
LORENCS

“Čekas maisi” turpina uzdot jautājumus

Kopš tā dēvēto “čekas maisu” atvēršanas pagājis pusotrs gads. Laiku pa laikam medijos parādās vairāk vai mazāk pazīstamu cilvēku vārdi, kuri atrodami aģēntu sarakstos. Sarunas ar viņiem, atzišanās, taisnošanās, skaidrojumi. Arī ziņojumi “darba devējiem”. Aģēntu starpā izrādījās arī pāris mani paziņas, pat draugi. Daži no viņiem padomju laikos strādāja medijos – laikrakstos, televīzijā, radio. Cik viņi ir vainīgi vai nevainīgi, es nejemos spriest. Katrā ziņā prese nav parādījusies informācija, ka viņi būtu rakstījuši ziņojumus, nodevuši, ka viņu dēļ kāds būtu cietis. Es viņus pazīstu kā kārtīgus, godprātīgus cilvēkus, Latvijas patriotus. Mana attieksme pret viņiem nav mainījusies. Varbūt precīzāk būtu teikt – gandrīz nav mainījusies. Jo daži jautājumi jau paliek. Pārējie aģēnti ir zinātnieki – Latvijas universitātes fiziķi un matemātikai. Arī mani bijušie pasmiedzēji, kuri pēc ārzemju komandējumiem rakstījuši atskaites tā saucamajai universitātes “Pirmajai daļai” jeb čekas filiālei. Kā izteikušies daži šo atskaišu sastāditāji, 99 % no ziņojuma saturā esot bijis populārs zinātnisko problēmu izklāsts. Visdrīzāk tā arī bija.

Atklāti sakot, es jau biju pārstājis interesēties par “maisiem”, kad jūlijā vidū medijos uzpeleja vēl viena paziņas vārds. Cilvēks, kuru es pazīstu aptuveni 35 gadus. Izrādās, viņš tīcis sa-

vervēts laikā, kad strādāja kādā no Rīgas skolām par angļu valodas skolotāju. Cik var norapst, cilvēks salūzis čekista spiedienā priekšā. Lūk, ko portālam *delfi.lv* stāsta mans paziņa: “Es atteicos un gribēju iet prom, bet viņš turpīnāja mani *presingot*. Tas vilkās ilgi, un beigās tas spiediens uzķāpa tik augstu, ka es biju gatavs parakstīt vienalga ko, lai tikai tiktu no turienes ārā. Piekritu pat izvēlēties segvārdu (“Gūnārs”), jo tāpat zināju, ka neko viņiem neziņošu.” Es šim cilvēkam ticu.

Lidz šim atklātibā nākušais liecina par vairākām lietām. Padomju slēpenpolīcija tiešām bija cauraudusi visu sabiedrību. Tā bija iespiedusies visur, katra daudzīmēzīmē dzīves jomā un vietā tai bija sava aģentūra medijos, izglītības iestādēs, zinātniskos institūtos, baznīcas. Tā kontrolēja visu un visur – vismaz “čekai” pašai tā likās. Tomēr šī kontrole nereti bija šķietama un iluzora. Jā, daudzi cilvēki deva formālu piekrišanu sadarbībā. Bet reālītātē viņi neizrādīja nekādu iniciātīvi vai pat izvairījās no saviem “pienākumiem”. Izrādās, pamazām degadējās ne tikai pionieru organizāciju, komjaunatnei vai kompartīja. Padomju Savienības norieta laikā pat visspēcīgās “čekas” aģentūra sava masveidiguma dēļ jau atgādināja amorfu, grūti pārskatāmu masu. Vai tas nozīmē, ka “čeka” vairs nebija bīstama? Protams, bija! Un tomēr tā

nespēja novērst PSRS sabrukumu.

Un tagad viela pārdomām. 2018. gada nogalē, kad tuvojās maisu atvēršanas brīdis, daži mani paziņas aplinkus vai par visam tieši izteicās, ka viņi varētu (iespējams, varbūt, viiss var gadīties utt.) atrasties “maisos”. Taču vēlāk, atverot “maisus”, izrādījās, ka viņu tur nav! Tas tikai liecina par to, ka Latvijā atstātie “čekas maisi” ir nepilnīgi. Ka notikusi filtrācija un atlase, ka patiesi vērtīgā informācija atrodas Maskavā. LU profesors, fiziķis Ivars Lācis (kurš pats atrodas “maisos”) apgalvo: “Neviena aģentūra īstus aģēntus apkārt nemētā, “maiss” tikai var kalpot kādam kā interesants objekts.” Jautājums – ko šie aģēnti dara šodien? Var vien mierināt sevi ar domu, ka lielākā daļa no viņiem jau ir pensijas vecumā un vairs neatrodas kaut cik nozīmīgās pozīcijās politikā un administrācijā.

Bažas par to, ka pēc “čekas maisu” atvēršanas Latvijā sāksies raganu medības, izrādījās pārspīlētas. To paredzēja filozofe Maija Kūle, kur 2018. gada novembrī intervījā “Latvijas Avizei” teica: “Varbūt sabiedrībā sāksies dzīlāka diskusija par padomju laikiem, par “latviskajiem komūnišiem” un viņu lomu – bija taču arī tādi. Bet jāņem vērā, ka notiekošais vairāk skars padomju laiku paaudzi, tātad cilvēkus jau gados. Vidējo paaudzi jau mazāk, bet jaunieši uz notiekošo raudzīsies vien kā uz melnbaltas

kinochronikas demonstrāciju. Viņiem tā ir aizvēsture.” Tā arī notika. Tie, kuri atceras padomju īstenību, saprot, ka aģēntu kartītes veido kaut ko līdzīgu melnbaltam krāsu spektram, kur vienā galā ir sniega baltums, otrā – piļa melnuma, bet pa vienu – tūkstošiem pelēkās nokrāsas. Cik cilvēku, tāliku. Visvairāk šodien ir paveicies paaudzei “lidz piecdesmit”. 1990. gadā viņi vēl bija pārāk jauni vai pat vēl nebija dzimusi, tāpēc līdz viņiem VDK vienkārši vairs nepaspēja aizsniegties.

“Čekas maisi” vietu atjaunojis Latvijas likteņos visai precīzi raksturo filmas “Cilvēka bērns” tapšana. Manuprāt, tā ir viena no skaistākajām latviešu filmām, uzņemta 1991. gadā pēc Jāņa Klidzēja tāda paša nosaukuma romāna motīviem. Tagad izrādās, ka starp tās veidotājiem bijuši cilvēki, kuri, iespējams, kaut kādā veidā bijuši spiesti sadarbīties ar čeku. Bet labā vēsts ir mazais Bonuks, kuru tēlojušais aktieris Andrejs Rudzinskis filmas tapšanas brīdī bija vien septiņus gadus vecs. Skaidrām bērna acīm viņš palīvīgi raugās nākotnē, pat nenojaušot, kādu tumsas pasauli atstāj sev aiz muguras. Šodien Bonuks jau ir izaudzis, un Andrejs Rudzinskis kļuvis par profesionālu Latvijas armijas kaņavīru, atmīnēšanas speciālistu. Dzimis, audzis un joprojām dzīvo Rēzeknē. Precējies, gimenē aug dēls un meita. Dzīve turpinās.

Man pašam par jautājumu “kurš?” daudz svarīgāki ir citi – “kā tas notika?” un “kāpēc?”. Saprast mūsu vēsturi un līkumsakarības, pēc kurām darbojās padomju, patiesībā – jebkura totālitāra sistēma. Un šeit mums nelielu špikeri sagatavojis Amerikā iznākošais interneta žurnāls www.interpretermag.com, kas 2019. gada nogalē publicēja ieškenētas VDK mācību grāmatas (<https://www.interpretermag.com/new-kgb-manuals/>). Lielisks avots vēstures gardēžiem, ko var studēt dienām ilgi.

Ja zināt krievu valodu un jūs interesē viegla lasāmviela pirms iemigšanas, varat ielūkoties brošūrā “Sakari ar aģentūru”. Tur atrodami amīzanti padomi, kā ierikot slēptuves ziņojumu glābāšanai un nodošanai, minēti arī piemēri: “Nujorka, Manhatana, Riversaidas un 96. ielas krusojums, vīriešu publiskā tualete pie bērnu spēļu laukumiņa. Malējā labējā kabīne, ja stāv ar seju pret durtiņām. Sēdus stāvokli piestiprināt magnētisku konteineru pie vienīgās metālisķās caurules. Konteineru izmēri – divi reiz trīs reiz 10 centimetri.” Varbūt daži lasītāji savulaik būs gājuši garām šai iestādei, nenojauzdami, kādus noslēpujmus tā glabā!

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Kāpēc Dr. Uģis Gruntmanis dodas atpakaļ uz Ameriku?

(Turpināts no 8. lpp.)

Nesen žurnālā *The Lancet* Anglijas pētnieki publicēja, rakstu par to, kas mūsu demografiskā ziņā sagraida 2100. gadā. Ja nekas būtiski nemainīsies mūsu demografiskajos rādītājos, autori paredz, ka Latvijā iedzīvotāju skaits saraugs līdz 350 – 400 tūkstošiem.

Šobrīd ārpus Latvijas dzīvo 370 tūkstoši!

Lūk! Igaunijai labāka prognoze – tur palikšot aptuveni 800 tūkstoši, Japānā no viņu 120 miljoniem – 58, Italiā – no 60 miljoniem 32 utt. Pozitīvāka prognoze ir Afrikas kontinentam un arabu valstīm. Mūsu reģionā pozitīvākā prognoze Zviedrijai un Dānijai, kur ne tikai nekrītas, bet pat pieaug dzīmstība. Kāpēc? Jo šajās valstīs ir cita attieksme pret sievietēm reproduktīvā vecumā, piemēram, viņām ļauj strādāt ¼ slodzes, ir pieejami bērnudārzi. Un vēl – ir absolūta vīriešu iešaiste ģimenes dzīvē. Jautājums – vai arī ar šādu skatu nākotnē mēs ceļam lielos infrastruktūras projektus, mainām augstskolas, slimnīcas?

Vai šai laikā, ko pavadijāt Latvijā, arī pašam nācās nonākt pacienta lomā?

Pašam, paldies Dievam, ne, bet dēlu nācās aizvest uz Bērnu slimnicu Vienības gatvē, jo bija aizdomas par pēdas lūzumu sportojošiem. Lūzuma nebija, un to ātri un profesionāli konstatēja. Mans vērōjums – darbs šeit rit labi, organizēti. Bērnu slimnīca tiešām izceļas ar labas medicīniskās pārvadības sistēmu, un, domāju, arī pacientu apmierinātība ir augstākā līmenī.

Tiekoties un sarunājoties ar ārzemju latviešu medīkiem vienmēr esmu saklausījusi augstu novērtējumu Latvijas kollēgām par viņu darba kvalitāti. Vai varat piekrist, vai tas nav tikai kompliments?

Runājot par saviem kollēgām endokrinologiem, tiešām varu piekrist – zināšanu līmenis ir augsts, arī atbildības sajūta, taču ir nepieciešamas sistēmiskas izmaiņas ārstu sertifikācijā un resertifikācijā. To neregulē valsts iestāde kas ir pareizi, bet Latvijas Ārstu biedrība jeb mūsu profesija pati, tā ir milzu atbildību, ko mums uzticējusi sabiedrībā. Amerikā šis process ir ļoti nopietns – sertifikācijas/resertifikācijas pārbaudījums ilgst atoņas stundas, ir jāreagē ātri un precīzi, intensīvā ritmā, kā to paredz medicīnas prakse. Jautājumi un

atbildes nav zināmi. Sava kvalifikācija ir jāpierāda ik 10 gadus, plūs vēl tas, vai esi piedalījies pētījumos, gājis līdzi laikam. Te neder farmācijas firmu apmaksātās konferences.

Jūs arī iepazināties ar Latvijas remigrācijas politiku dzīvē. Kā gāja?

Nesākšu stāstīt par, piemēram, manu “pieredzi” ar Japānā ražotās un Amerikā pirktais hibrida tipa automašinas reģistrāciju Latvijā... tas bija gārš un sarežģīts process, jo atteicos pieņemt vienīgās firmas “pakalpojumus”, kas man likās nesaprotami dārgi. Kas attiecas uz manu profesionālo darbību – es tiku uzņemts kā ārsts no tērēšas pasaules, tātad – nav nekādas starpības, vai tu esi no Amerikas, Krievijas vai Uzbekistānas, tā man paziņoja. Tu neesi strādājis ES vai Latvijā, tāpēc jākārto augstskolas beigšanas eksāmens kopā ar abitūrijas studentiem Stradiņa universitatē. Man bail domāt, cik diasporas kollēgas, sadzīrējuši šādu atbildi, pasaka: “Es nepiedalos!” un atgriežas atpakaļ. Te jāteic, cik vērtīgs ir Diasporas likums – labi, ka tāds ir pieņemts, jo es ikvienam ierēdnim varu atgādināt – Likums nosaka, ka “jāveicina atgriešanās!” Process ir iekustināts,

tikai rit pārāk lēni. Tas jau nav tikai attiecībā uz ārstiem – līdzīgas problēmas ir arī architektiem, inženieriem, advokātiem u.c., tam būtu daudz straujāk sāktas konflikti.

Bet katrai problēmai taču ir vārds, uzvārds un ieņemamais amats!

Jā, un tas ir jānosauk! Paldies žurnālistiem, kas par to runā. Un paldies Valsts prezidentam, kas skaidri pateica, ka ar Dubultpilsnības likuma pieņemšanu valsts jau ir pateikusi, kuras ir “drošas valstis” – ES, EEZ, ASV, Kanada, Austrālija, Jaunzēlande, kurās izdoti speciālistu diplomiem un ievelētiem amatieriem jātiekt nemētiem vērā Latvijā! Kas attiecas uz medīkiem, LĀB ir izmainījusi statūtus, lai kollēgām no ASV, Kanadas, Austrālijas būtu šis process pielīdzināts ES, taču Saeimā nav apstiprināts ar likuma spēku un Ministru Kabineta noteikumos tas nav vēl izmainīts. Bet laiks rit uz priekšu.

2011. gadā bijāt tolaik veselības ministra Juļa Bārzdiņa padomnieks. Vai ministre Vinķele nav jūs uzrunājusi?

Nē, jo mums ir principiālas viedokļi atšķirības. Ministram ir jāuzstāda šī politiskās ētikas laikīja pēc iespējas augstāk, jāno-

saka, ka, piemēram, slimnīcas valdes vadītāju neizvēlas ministrijas birokrati, bet kollēgi (arī no diaporas, no ārzemēm), kuriem ir pieredze līdzīgu struktūru vadīšanā citās valstīs.

Ir nepieņemams interešu konflikti, ka VĒM ierēdņi iecēļ slimnīcas vadītāja amatā savu bijušo vadītāju ministriju, tas tiešām grūti saprotams, no jebkuras godīgas pārvaldības aspekta. So-brīd šāda veida vadība ir guvusi virsroku, un par to man ir ļoti skumji. Taču es joprojām darbojos un darbošos Latvijas labā savas kompetences un iespēju robežās. Galvenais, lai notiek pozitīvas pārmaiņas. Man ir labas iespējas un atbalsts no LĀZA – organizācija, kas apvieno tos medīkus, kas strādā ārpus Latvijas, kas mani atkārtoti ievēlējusi par savu vadītāju.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild briediba “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

LIGITA
KOVTUNA

Lolitas Ritmanes un Daces Aperānes skaņdarbi Dzintras Ērlihas atskānojumā

Lolitas Ritmanes jaunais skaņdarbs "Aiz loga" ir tapis nupat ne sen un ir veltīts pianistei Dzintrai Ērlihai. Tas komponēts, sajutot un iespaidojoties no situācijas, kas valda šobrīd pasaulei, kad to pārnēmis vīrus.

Dzintra Ērliha: "Skaņdarbu no komponistes saņēmu pavisam ne sen, 31. maijā. Esmu ļoti pagodināta par man veltīto skaņdarbu un iespēju sadarboties ar pasaulesvieno latviešu komponisti. Īpaši iedvesmojošs man šķiet skaņdarba sākums, kas ir sacerēts spēcīgā, skanīgā dinamikā, it kā piesakot cīņu esošajai situācijai; tas, manu-

prāt, simbolizē spēku un spēju pretoties, izturēt. Uzvarēt cīnā. Skaņdarba vidusdaļā ir rotaļīgas epizodes, atgādinot putnu lidojumu aiz loga – brīvu, rotaļīgu, bezrūpigu. Savukārt kompozīcijas izskānā atkal atgriežas spēcīgais sākuma vadmotīvs. Skaņdarbs nobeidzas klusinātā dinamikā, it kā atstājot jautājumu bez atbildes, neziņu par nākotni..."

Komponiste Lolita Ritmane par skaņdarbu stāsta: "Aiz loga" komponēju bēdājoties, jūtīties nedroša par nākotni. Es skatos, kā abi mani kaķi smiekligi tramda viens otru, un viņi skatās, ka loga otrā pusē

Lolita Ritmane

Dzintra Ērliha

Dace Aperāne

putns lidinās... Domāju par to, kā cilvēkiem jācieš, kā mēs visi esam saistīti garīgi un tik ļoti atkarīgi cits no cita. Šī pandēmija ir šausmīga, bet reizēm parāda pilnīgi neaptverami skaistu cilvēcību un mīlumu."

Lolitas Ritmanes skaņdarbs "Aiz loga" Dzintra Ērlihas atskānojumā vistuvākajā laikā tiks ieskaņots Latvijas Radio studijā topošajam latviešu kamermūzikas CD "Ēnu spēles upē".

"Ēnu spēles upē" tiks izdots 2021. gada pavasarī, prezentācijas koncerts, ja apstākļi ļaus, paredzēts 2021. gada 7. martā Latvijas Na-

cionalās bibliotēkas – Gaismas pils koncertzālē.

To izdos Latvijas Nacionālā ierakstu kompānija SKANI, atbalstītu vidū jāizceļ PBLA Kultūras fonds. Īpašu paldies mākslinieces teic Fonda priekšsēdim Jurim Ķenīnam par atbalstu un padomu.

CD iekškojo Le Trio Ambre - trio, kuŗā apvienojušies mūzikai: Mūzikas akadēmijas profesore Ilona Meija (flauta), čellists Ivars Bezprozvanovs un pianiste Dzintra Ērliha. Šai kompaktdiskā skanēs Tālivalža Ķeniņa kamermūzika: ļoti sarežģītais **Concertante** flautai un klavierēm, kas prasa no mūzikiem augstu technisko meistarību; Tālivalža Ķeniņa Fantāzija-Variācijas par Eskimosu šūpuļdziesmas tēmu, kas oriģinālā rakstīta flautai un altam, taču Ivars Bezprozvanovs ir izveidojis pārlikumu čella partijai, līdz ar to skanēs jauns un unikāls skaņdarba pirmskānojums.

Tāpat CD tiks iekļauti brīnišķīgi mūsu izcilas komponistes Daces Aperānes skaņdarbi, tostarp jaun-

darbs, kas īpaši komponēts tieši šim trio. Šo skaņdarbu joprojām ar nepacietību gaidām. Dzirdēsim arī **Pētera Vaska** apjomīgo klavierfantažiju "Izdegusās zemes ainavas", ko Dzintra Ērliha bija ieklāvusi koncerttūres programmā ASV 2019. gada oktobrī. Un vēl brīnišķīgi, krāsaini **Jāņa Lūsēna** skaņdarbi – veltījums trio – "Mūzika nebijušām kinofilmām".

Bet šā gada 20. novembrī Reikjavīkā, Islandē, *Frikirkjan* baznīcas koncertzālē skanēs Dzintras Ērlihas un islandiešu komponista/pianista Snorri Sigus Birgissona klavieru dueta koncerts, veltījums Latvijas Valsts svētkiem un Islandes-Latvijas sadarbībai.

Koncertā skanēs gan skandināvu komponistu mūziku, gan latviešu komponistu skaņdarbi, tostarp Lolitas Ritmanes "Aiz loga" un Daces Aperānes klavieru miniatūra "Kokles dziesma". Koncertam izvēlēti arī Daces Aperānes skaņdarbi klavierēm četrrocigi: "Alegēnija melodijs" un "Alegēnija dejā".

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Liktendārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Liktendārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Liktendārzs top kopdarbībā un par ziedojušiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs — uzcelt Saieta namu! **Palīdzī! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojušiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojušiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

Līmeniski. 4. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 7. Lieli dekoratīvi dārzi. 8. Italiešu komponists (1813–1901). 9. Ierīce lidotāja automātiskai izmēšanai no lidmašīnas avārijas gadījumā. 10. Burtiski atkārtoti kādas personas vārdi. 11. Seno skandinavu episkās literātūras piemineklis. 13. Amerikas Kinoakadēmijas balva. 18. Sporta speciālisti. 21. Upe Vidzemē. 23. Ieteikums. 24. Čechu dziedātājs (1939–2019). 25. Lūk! 26. Auduma krāsošanas

pārēmiens. 28. Viršēša vārds (*jūnijā*). 29. Mugurkaulnieka kaulu un skrimšļu kopums. 34. Vokāli skaņdarbi. 35. Griezīgi. 37. Ipašas sistēmas revolveris. 38. Iecietīga pret citu uzskatiem. 39. Tēls P. Čaikovska baletā "Gulbju ezers". 40. Romas pāvesta trīsvainagu kronis. 41. Valodniecības nozare.

Stateniski. 1. Karpu dzimtas zivs. 2. Likums, kārtula. 3. Dumbrvisķu dzimtas putns. 4. Apdzīvota vieta Dobeles novadā. 5. Iepriek-

šējs maksājums. 6. Austriešu psichologs (1870–1937). 12. Upe Krievijas Eiropas daļas dienvidos. 14. Juteklība. 15. Sporta spēle. 16. Daļas, ko atsevišķi uzņēmēji iegulda kopējā pasākumā. 17. Zvejas riķs. 19. Visplašāk lietotā dabiskā izejviela. 20. Milas dievs romiešu mitoloģijā. 22. Cukurniedru krupis. 23. Mākslas un amatu aizbildnis ēģiptiešu mítoloģijā. 27. Pielūgsmes objekts. 30. Pies piedru izsūtījums no dzimtenes. 31. Ālīstā iedzīvotājū kopumi. 32. Apdzīvota vieta Mazsalacas novadā. 33. Ierīce kuģa nostiprināšanai brīvā ūdenī. 35. Gatves. 36. Rīgas pilsētas daļa.

Krustvārdu mīklas Nr. 28 atrisinājums
Līmeniski. 7. Karavāna. 8. Tautiska. 10. Smogs. 11. Brass. 12. Kastelāns. 16. Alises. 19. Tornis. 20. Pastēte. 21. Osaka. 22. Sijas. 23. Kapri. 24. Vilkt. 25. Kopēt. 28. Asite. 30. Sprints. 31. Notārs. 32. Scēnas. 36. Sastatnes. 40. Forts. 41. Skice. 42. Sangrija. 43. Konkurss.

Stateniski. 1. Briga. 2. Dāsnas. 3. Karot. 4. Atkal. 5. Tukāns. 6. Usuri. 7. Kamielis. 9. Austria. 13. Elite. 14. Redaktors. 15. Konstanca. 17. Taurupe. 18. Strikts. 26. Ovoskops. 27. "Diena". 29. Trapeces. 33. Talcis. 34. Benina. 35. Atēna. 37. Togas. 38. Turkus. 39. Skara.

IVARS GALINŠ

IEGUVA KĀ AMERIKA, TĀ MĒS

Vēl par ieceļošanu Amerikā

No tiem, kas pirms 70 gadiem ieceļoja Amerikā, kas svešā zemē stādīja rozes, gandrīz divas paudzes jau apklusušas. Tie, kas stāda tagad, vairs nav svešā zemē. Kad sāka likvidēt bēgļu nometnes Vācijā, ko pamatā finansēja Amerika, sākās izceļošana uz brīvās pasaules valstim, kā Kanadu, Angliju, Austrāliju, Venecuēlu, Brazīliju u.c. Par tiesībām ieceļot Amerikā gādāja prezidents Trumens, kurš 1948. gada 25. jūnijā parakstīja likumu *Displaced Persons Act of 1948*, kas deva iespēju bēgliem no Eiropas ieceļot uz pastāvīgu dzīvi Amerikā. Likumam bija vairāki nosacījumi, kas 1950. gadā tika atcelti, paverot iespēju ieceļot arī bijušajiem baltiešu karavīriem. Triju gadu laikā no Vācijas ostas Bremenhāfenas uz Ameriku atgāja 130 kuģi: 1949. – 102, 1950. – 65, 1951. – 63. Kuģiem bija ASV ģenerālu vārdi. Visvairāk braucienu veica *General Taylor* (31), *Gen. Blatchford* (29), *Gen. Sturgis* (26), *Gen. Muir* (25). Izdevumus sedza ASV valsts budžets, un par to atbildīgs bija IRO transports, daļēji valsts uzņēmums. Man tieša informācija ir par *Gen. Black* (6) ar galamēki Nujorka un *Gen. Heintzelman* (10) ar galamēki Bostonā. No *Gen. Black* ir izdevums ar nosaukumu "JŪRAS BRAUCĒJS", to redīģējuši Knuts Lesiņš un Kārlis Krūklitis. Zimīgs ir izdevuma numurs – pirmais un pēdējais 1950. gada Pēterdienā. Noskaņai daļa no raksta sākuma "... strauji dilst attālums, kas mūs vēl šķir no jaunā krasta. Attālums dilst, bet šaubas un neatbildētu jautājumu virkne mūsos aug..." Ar *Gen. Heintzelman* kuģoja 413 latviešu, arī mūsu ģimene. Ceļojuma laikā mira 45 gadus vecais Boriss Gagainis. Viņu izvadīja mans tēvs, mācītājs, un kuģa kapteinis. Klāt bija kriekts pulciņš tautiešu un līdzjutēju. Kuģis salēnināja gaitu, kad ceļamkrāns nolaida jūrnieku veidā ietīto mūža ceļinieku Atlantijas okeānā. Tad atkal pilnu gaitu uz priekšu. Viņa dēls Jānis, kam toreiz bija 14 gadu, ar nometņu laika paziņu īvaru Meiranovu atstūtīja pilnu kuģa sarakstu. Braucēju sarakstā 1430 vārdu, un tas bija iegūts no Minnesota universitātes archīva. Kas tajā pārsteidza, ir braucēju uzrādītas profesijas. Tur bija laukstrādnieki, amatnieki, desu meistars, kiegeli krāvējs, frizierā palīgs, vistkopis, slotu taisītājs, kalejs, melderis u.c. Mans vectēvs bija laukstrādnieka palīgs, tēvs apkopējs. Izglītotie bija vienīgi komponists Wolfgangs Dārziņš, koja diriģents, vijolnieks Voldemārs Rušēvics, profesors. Līdzīga aina ir arī *Gen. Black* sarakstā ar kuļu brauca 346 latvieši. Ieskatai cītās no minētā izdevuma: "... karikatūrists varētu zīmēt mašīnu, kur pa vienu galu kāpj iekšā mākslinieki, diplomēti ārsti, inženieri, mācītāji un līdzīgi, pa otru arā nāk gandrīz vienīgi kalpones, sētnieku palīgi un laukstrādnieki..." Cik atceros, tad nometnēs bija kursi, kur apmācīja gaidāmajām profesijām Amerikā. Droši vien paši

braucēji jau tās profesijas ierakstīja, cerēdam, ka tās veicinās dabūt iebraukšanas atļauju. Iebraucējiem bija gan priecīgi, gan bēdīgi pārdzīvojumi. Manam krustēvam prieks, ka beidzot ir zemē, kur lēts alus, ko var dabūt automātā, izrādījās pavism apļams. Viņam tas bija pirmsais un pēdējais malks, *Rootbeer* kannīja palika neizdzerta. Rakstot par šiem kuģu braucieniem, ienāca

General Taylor veica visvairāk braucienu ar bēgliem, arī ar latviešiem. 1949. gadā uz Austrāliju, uz Amerika ostām.

prātā, ka varētu vēl būt cilvēki, kas gribētu sazināties ar tā laika jūras braucējiem. Dalīties ar pieredzi un atmiņām. Ar e-pastiem tas būtu iespējams. Līdzīgi arī tie, kas vēl atceras ceļojumus no Latvijas ostām uz toreizējo Gotenhāfenu, arī slaveno *General Steuben*, kas ar stilu pārveda uz Vāciju baltvāciešus un kā transporta kuģis arī ievainotos karavīrus un bēgļus. To nogremdeja padomju zemūdene 1945. gada 10. februāri, panemot Baltijas jūras dzelzē 45 tūkstošus cilvēku. Mazāk uzdots jautājums, kas būtu noticis ar bēgliem, ja brīvās pasaules valstis tos neuzņemtu. Vācijā pēc kāra valdīja bezdarbs, bija 7,5 miljoni bezjumtnieku, 1,2 miljoni atraitņu, 131 pilsēta bija nobumbota. Daudzi latviešiem tas nozīmētu atgriešanos okupētajā Latvijā, jo Vācijā palikt nebūtu bijis iespējams. Lielvalstu slēgtajam miera līgumam vienmēr būs Kaina zīme. Nav iespējams to attaisnot, bet daži skaitļi būtu jāņem vērā. Sabiedrotie (Anglija, ASV) kopā zaudēja ap 40 tūkstošu lidaparātu un 159 tūkstošus apkalpes locekļu. Padomju Savienība 13,6 miljonus karavīru, 7,5 miljonus civilistu. Šiem skaitļiem, droši vien, bija sava nozīme. Šodien, pēc 70 gadiem, daudzi no šiem notikumiem vairs neliekas tik skaudri, laiks ir darijis savu, bet tos nedrīkstētu aizmirst. Atceroties latviešu trimdinieku ieceļošanu Amerikā, godīgi būtu jāsaka, ka ieguvēja bija Amerika. Ieguvēji bijām arī mēs.

Ja kāds gribētu turpināt sazināšanos e-pasts: *Ivargalins@aol.com*

Latviešu kultūras biedrība SAIME (Štutgarte, Vācija) sadarbībā ar Eiropas latviešu jauniešu biedrību aicina gan diasporas jauniešus, gan draugus no Latvijas iepazīt studiju, prakses vai darba iespējas un projektus, ko Latvija sniedz! Tāpat apmeklēsim vietas, kas iedvesmo, un tiksime ar personībām, kas caur saviem pieredzēm iedrošinās pieņemt šīs iespējas.

Piesakies un iepazīsti Latviju tuvplānā!

Pieteikšanās, aizpildot pieteikuma formu:

<https://forms.gle/YXCYi5f46Cc7dp6h7>

Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 euro
par cm^2 ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biezumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 euro par 1 cm^2 ierāmējumā.
- SĒRU ŠLUDINĀJUMS: NB! 60 euro

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis +371 67326761

Tālraksts +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālraksts: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:
Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtināt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrākājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avizi drukātā versijā, piedāvājam pasūtināt Amerikas latviešu avizi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- par pasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,

uzvārdu, e-pastu un mājas adresi
un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un privātie
sludinājumi maksā EUR 6,- par 10 mm
augstu viensliejā platumā aizņemtu
telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm)
EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12
par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precīzitāti atbilst autors.

Līdzdam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.: LV60UNLA0050018705154

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDE

Pasūtiniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,

uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/brivalatvija

www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: **www.brivalatvija.lv**

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

**SVEICAM
KRISTAPU PORZINGI
DZIMŠANAS DIENĀ!**

Lidojis uz virsotnēm, pakritis un piecēlīs, lai uzlidot vēl augstāk – Kristapa Porzinga 25. dzimšanas dienā Latvija var lepoties ar vienu no unikālākajiem sportistiem pasaule. Netiems prasmju komplekts 220 centimetrus gaļam spēlētajam. Divarpus spilgtas sezonas pasaules bagātākajā basketbola klubā. Lielākais Eiropas basketbolista līgums ar *Adidas*. Pievienošanās 2011. gada NBA čempionveinibai. Lielākais līgums Latvijas sporta vēsturē. Pirmais latvietis *Forbes* pelnošāko sportistu simtneikā. Visam pamatā – darbs un ģimene. Mamma, tēvs un abi brāļi stāvējuši par Kristapu kā klints, ļaujot junioram izkuģot cauri Nujorkas vētrainajiem ūdeņiem. Visi starpgadījumi atrisināti pacetīgi un ar pašcieņu, priekšplānā atstājot tikai Kristapa labākās ipašības.

Pirms divarpus gadiem Kristaps guva smagu savainojumu, kas viņu izsita no ierindas uz 20 mēnešiem. Arī šis pārbaudījums tika izturēts godam – 2020. gada sākumā latvietis rādīja labāko sniegumu karjērā, bet jūlijā tika nosaukts par 24. labāko spēlētāju Orlando "burbuli". "Viņš nav spēlējis pret Kentucky, Kansas un Duke, pašpārliecinātie amerikāni 2015. gadā nevēlējās atzīt, ka Porzingis ir labāks par absolūto vairākumu NCAA zvaigžņu. Fils Džeksons toreiz izvēlējās latvieti ar ceturto numuru, bet, palūkojoties atpakaļ, viņš pieder vismaz Top 2. NBA ir biznesa un izklaides liga. Kas ir galvenais rādītājs biznesā? Pieprasījums. Porzingis ir ļoti pieprasīts. Par viņu ir gatavi maksāt. Viņa klātbūtne ļauj pārdot biletus, abonentus, atrībūtiku, TV līgumus un reklāmas. Nujorkas *Knicks* vērtība latvieša ērā pieauga no 3,0 līdz 4,0 miljardiem dollaru.

Porzingis ir 30 labāk apmaksāto NBA spēlētāju vidū. Viņa produkcija laukumā un ārpus tā atbilst pieprasījumam – *Mavericks* pirmo reizi kopš 2016. gada piedalīsies NBA izslēgšanas spēlēs. Jaunie eiropieši – Porzingis un Luka Dončičs – novērtēti kā sestais labākais duets līgā.

Porzingi dzimšanas dienā apsveica gan viņa pārstāvētais klubs, gan arī daudzas citas organizācijas. Tāpat Porzingi apsveicis arī viņa kādreizējais komandas biedrs Nujorkas *Knicks* rīndās Eness Kanters.

**LATVIA – IGAUNIJA
TENISĀ 5:6**

Latvijas izlases sastāvā turnīrā bija Alona Ostapenko (WTA rangā 41. vietā), Anastasija Sevasto-

va (43.), Ernests Gulbis (ATP rangā 162.) un Kārlis Ozoliņš (1133., ITF Jun. 6.). Tieši šī četrotne šogad bija Latvijas izlases kolodā Federāciju kausa un Deivisa kausa spēlēs. Igaunijā pārstāvēja ziemeļu kaimiņu spēcīgākās raketes Anete Kontaveita (22.), Kaija Kanepi (99.), Jārgens Zops (540.) un Vladimirs Ivanovs (738.). Lielākajai daļai turnīra dalībnieku Tallinā bija iespēja spēlēt sacensībās pēc pandēmijas izraisīta gandrīz piecu mēnešu pārtraukuma. Merks kausa izcīņa tenisistiem arī ir laba iespēja, gatavojoties oficiālajiem turnīriem, kas varētu atsākties augustā. Balvu fonda turnīrā nav, bet organizātori vienojās ar dalībniekiem par honorāriem. Lai nepakļautu turnīra norisi laikapstākļu kaprizēm, spēles notika telpās, kur vīrusa riska dēļ skatītāju skaits ir ierobežots.

Jaunais talants Kārlis Ozoliņš guva uzvaru pirmajā spēlē Latvijas – Igaunijas mačsacīkstē, kas uz divām dienām Tallinā pulcējusi abu valstu spēcīgākos tenisistus vīriešu un sieviešu konkurenčē.

Kārlis Ozoliņš

Ozoliņš ar 6:1, 6:3 pārspēja Igaunijas komandas otro numuru Vladimиру Ivanovu. Interviewā organizātoriem Ozoliņš pēc uzvaras atzina, ka izdevās labas serves un pietiekami stabils sniegums otrajā setā.

Abu valstu sieviešu otro raketū cīņā Sevastova zaudēja Kanepi (99.) ar 6:7 (1:7), 6:2, 5:10.

Nākamajā sacensībā Sevastova išķīlēja, ko likt pretim teicamu spēli aizvadījušajai Igaunijas pirmajai raketei Anetei Kontaveitai, piekāpējoties divos setos ar 1:6, 2:6.

Anastasija Sevastova

Anete Kontaveita

Otrā seta beigas Sevastova gan sarūpēja spraigākas, jo atspēlēja divas mačbumbas savā servē un ne tik droši jau sajutās Kontaveita, kam pēdējā geimā savā servē tomēr izdevās pielikt uzvaras punktu.

Pandēmijas laikā iesaldētājā Sieviešu Tenisa asociācijas (WTA) rangā Kontaveita ieņem 22. pozīciju, bet Sevastova ir 43. vietā. Viriešu dubultspēlē Gulbis un Ozoliņš ar 7:6 (7:1), 6:4 pārspēja Jārgenu Zopu/Vladimiru Ivanovu, tomēr mačsacīkstes turpinājums Latvijai nebija tik veiksmīgs. Ostapenko (WTA 41.) divos setos ar 3:6, 4:6 zaudēja Kaijai Kanepi (WTA 99.), rezultātām kļūstot 2:2.

Ernests Gulbis

Piektais spēlē Latvijas tenisists Ernests Gulbis pieveica Jārgenu Zopu – 6:3, 6:4, rezultātam kļūstot 3:2 Latvijas labā.

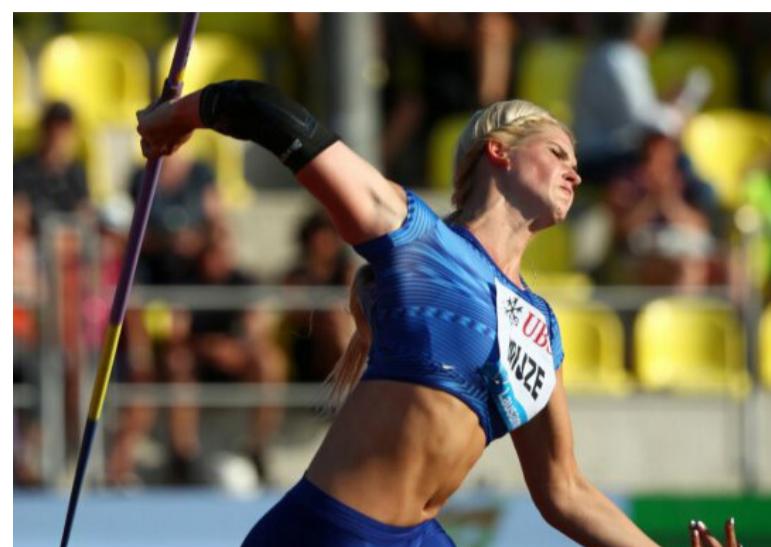
Otrā sacensību diena turpinājās ar Kārlī Ozoliņu uzvaru pār Jārgenu Zopu. Ozoliņš (ATP 1333., ITF Jun. 6.) uzvarēja Zopu (ATP 540.) ar 7:6 (7:4), 6:7 (5:7), 10:8. Rezultāts valstu cīņā kļuva 4:3 Latvijas labā.

Tam sekoja ne mazāk interesanta dāmu dubultspēle, kurā Anastasija Sevastova un Jeļena Ostapenko ar rezultātu 6:4, 5:7, 7:10 piekāpēja Anetei Kontaveitai un Kaijai Kanepi. Taču vadību Latvijai atguva Ernests Gulbis. Kārlī ar rezultātu 7:6 (8:6), 3:6, 10:7 pieveica Vladimiru Ivanovu. Savukārt turnīrs tika noslēgts ar jauktu dubultspēli, kurā, piedaloties visiem astoniem tenisistiem, Latvijas izlase vienā setā zaudēja ar rezultātu 5:7. Pirms pēdējās spēles tika lemts, ka tajā tiks aizvadīts tikai viens sets, bet mačā piedalījās visi turnīra dalībnieki. Spēle tika aizvadīta nepiespiestā, bet kvalitatīvā manierē, īpaši Ernestam Gulbim izceļoties ar radošiem sitieniem. Arī dzīši šai spēlei bija lemts būt līdzvērtīgi, bet uzvaru galotnē izcīnīja Igaunija izlase, kura uzvarēja ar rezultātu 7:5. Tādējādi turnīrā triumfēja Igaunijas tenisisti, uzvarot sešas no 11 aizvadītajām spēlēm.

ŠĶĒPS LIDO 63 UN 82 METRUS TĀLU

Latvijas šķēpmetēja Līna Mūze Somijā ar 62,75 m tālu raidījumu izcīnīja uzvaru starptautiskajās vieglatlētikas sacensībās *Kuortane Games*.

Latvijas šķēpmetēja savu labāko rezultātu sasniedza piektajā mēģinājumā. Pirmajā piegājiens šķēps nesasniedza 57 metru attīzīmi, bet otrajā lidoja 58,71 metru tālu. Trešajā, ceturtajā un se-

Līna Mūze

staļā mēģinājumā Mūze palika bez rezultāta. Otra vietu ar 60,61 metru tālu metienu izcīnīja čehiete Nikola Ogrodiņkova, bet ar 58,68 metriem bronzu ieņuva islandiete Asdisa Hjamsdotira-Anneruda. Kopumā dāmu konkurencē startēja deviņas sportistes, no kurām piecas pārstāvēja Somiju. Bez latvietes sacensībās startēja arī Čehijas, Norvēģijas un Islandes sportistes.

Mūzes labākais rezultāts šosezon bija 60,49 m, bet personīgais rekords – 64,87 m, kas pērn saņējās Dimanta ligas posmā Šanhajā. Pirms šīm sacensībām Līna šosezon Somija uz goda pjedestala augstākā pakāpienā bija kāpusi jau trīs reizes. Tāpat Mūze pagājušajā nedēļā uzvarēja sacensībās "Talsu šķēpe", sasniedzot rezultātu 60,49 m.

Viru sacensībās Latviju pārstāvēja Gatis Čakss, kuŗš 11 dalībnieku konkurencē izcīnīja trešo vietu. Čakss labāko rezultātu sasniedza ar piekto metienu, kad rīku raidīja 82,92 metru tālumā.

PLŪDMALES VOLEJBOLS

Igaunijas otrajā lielākajā pilsetā Tartu notika šīs valsts kausa izcīņas kārtējais posms.

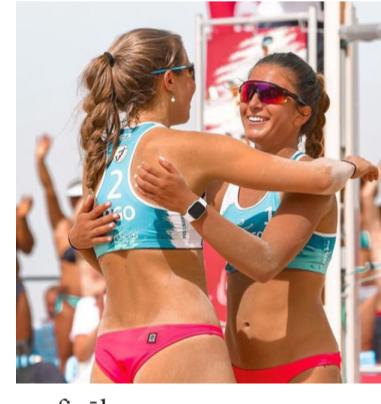

Mārtiņš Plāviņš/Edgars Točs

Pērnā gada Latvijas vīriešu plūdmales volejbola labākais duets Mārtiņš Plāviņš/Edgars Točs finālā uzvarēja Igaunijas

labākos spēlētājus Kusti Nelvaku un Martu Tīsāru (2:0).

* Latvijas plūdmales volejbolistes Varvara Brailko un Anete Namiķe Slovēnijas galvaspilsētā Ļubļanā sasniedza Pasaules tūres vienas zvaigznes posma

Varvara Brailko un Anete Namiķe

Latvijas duets pamatturnīrā bija izlikts ar 12. numuru. Ceturtdaļfinālā latvietes ar 2:1 (21:17, 19:21, 15:9) uzvarēja mājinieces Tjasu Kotniku/Moniku Potokaru, kuŗas bija izliktas ar 11.numuru.

DAŽOS VĀRDOS

• Nākamā gada olimpiskajās spēlēs **nevajadzētu** **ļaut piedālīties** Krievijas sportistiem, saņūnā ar raidorganizāciju BBC teicā Krievijas dopinga sistēmas atmaskotājs un bijušais Maskavas laboratorijas vadītājs Grigorij Rodčenkovs. Diskvalifikāciju būtu jāpiešķir visai Krievijas izlasei bez izņēmumiem," teica bijušais Maskavas laboratorijas vadītājs. "Tie paši cilvēki, kuri Sočos mainīja nodotās proves un datus, veica arī izmaiņas pēdējos dokumentos."

• Kontinentālās hokeja līgas (KHL) klubs Rīgas *Dinamo* noslēdzis līgumu ar kanadieti aizsargu **Morganu Elisu**, vēsta vienības mājaslapa.

P. Karlsons

PAZINĀJUMI
VĀCIJA

Minsterē, LCM, Salzmannstr. 152, 48159 Münster, 23. augustā plkst. 10:30 Vasaras dievkalpojums ar visu nepieciešamo pie-

sardzību. Kalpos Lilija Tenhāgena. Pēc dievkalpojuma varēsim parunāties pie kafijas un līdzatnēsti našķiem. Visi mīli gaidīti!